Влада - Радам!

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

№ 72 (1322) ♦ Четвер, 18 квітня 1996 року ♦ Ціна договірна

Олександр МОРОЗ:

Верховна Рада почала розгляд ПРОЕКТУ КОНСТИТУЦІЇ

Парламентська хроніка

Ранкове засідання 17 квітня

На початку роботи пленарного засідання протягом години тривало блокування поіменної реєстрації депутатів. Фракції комуністів і соціалістів у Верховній Раді не реєструвалися. У своїй заяві від імені фракції комуністів Євген Мармазов запропонував спочатку вирішити питання про неприпустимість суміщення депутатами роботи в парламенті і в структурах виконавчої влади. Головним порушником Конституційного договору він назвав президента України, «який, коли ще не висохло чорнило під Конституційним договором, почав призначати народних депутатів на відповідальні посади в президентських структурах, створюючи у такий спосіб президентське лобі у Верховній Раді».

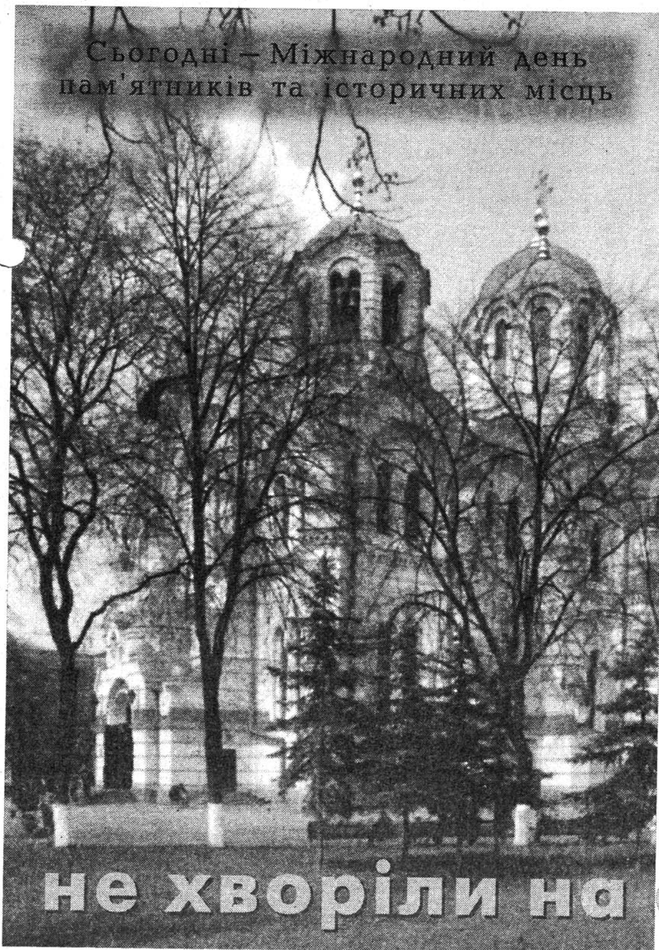
(Закінчення на 2-й стор.).

У Страсбурзі роботи вистачить усім: і Президенту, і депутатам

21—27 квітня відбудеться чергова сесія Парламентської Асамблеї Ради Європи (ПАРЄ), у якій візьме участь делегація Верховної Ради України на чолі з головою постійної делегації, віце-президентом Парламентської Асамблеї РЄ Борисом Олійником. До складу нашої делегації входять двадцять народних депутатів, котрі братимуть участь не лише у роботі сесії, а й у засіданнях Бюро Асамблеї, її тринадцятьох комісій та п'ятьох політичних груп.

23 квітня Страсбург відвідає Президент України Леонід Кучма. Візит відбудеться на запрошення Голови Парламентської Асамблеї РЄ у контексті розвитку відносин України з цією представницькою європейською організацією. Леонід Кучма виступатиме на пленарному засіданні сесії. У своїй доповіді він має намір зупинитися на позиції України щодо найважливіших міжнародних проблем, на питаннях політичної стабільності, динаміці внутрішньополітичних процесів в українській державі, а також проблемах, пов'язаних із закриттям ЧАЕС.

У програмі візиту Леоніда Кучми зустрічі з Президентом ПАРЄ Лені Фішер, Генеральним секретарем ПАРЄ Даніелем Таршисом тощо. Заплановано також зустріч із колишнім президентом ПАРЄ Мігелем Мартінесом, який доклав особливих зусиль для прийняття України до Ради Європи. Отож Президент України Леонід Кучма скористається нагодою, аби вручити панові Мартінесу «Орден князя Ярослава Мудрого» другого ступеня, яким його було нагороджено наприкінці 1995 року.

Щоб душі не хворіли на склероз

Так склалося, що наші історичні місця майже завжди печальні, і у цьому сенсі руїни Успенського чи Михайлівського Золотоверхого соборів парадоксальним чином нагадують руїни чорнобильського четвертого енергоблоку. Бо і то, і то — історичні пам'ятники безпам'ятству, нагадування про тимчасовий склероз душ. І навіть світла Софія Київська, після зовсім недавніх подій під її тисячолітніми стінами, не дозволяє просто так, без вини і покаяння, милуватися її красою. Добре, хоч каятись ми навчились: як не важко державі, а вирішено відбудувати Успенський та Михайлівський. Коли це станеться, парадоксів не поменшає: молодий Володимирський собор **(на фото)** виявиться фактично на ціле століття старшим за наші найстаріші собори. Але така вже наша історія і наша земля, і нам на ній жити, в сусідстві зі славою й неславою предків.

Про один з історичних регіонів України — Брацлавщину, читайте сьогодні на 13-й сторінці.

Джон Мейджор у Києві. Уперше!

Сьогодні в Україні з офіційним візитом — Прем'єр-міністр Великої Британії Джон Мейджор. Програмою візиту передбачено зустрічі із Президентом України Леонідом Кучмою, Головою Верховної Ради Олександром Морозом, Прем'єр-міністром Євгеном Марчуком, міністром закордонних справ Геннадієм Удовенком, головою правління Національного банку України Віктором Ющенком.

Мета візиту — подальший розвиток співробітництва між нашими країнами у політичній, економічній, науково-технічній та культурній галузях суспільного життя, повідомляє Укрінформ.

Як член «Великої сімки», Ради Безпеки ООН Велика Британія має великий досвід міжнародного спілкування, професійну армію, кваліфікований дипломатичний потенціал. Країна є також визнаним лідером у банківських, фінансових, страхових галузях, у світовій торгівлі, має унікальний досвід приватизації у промисловості, модернізації важкого машинобудування тощо. Україна зацікавлена в якомога ширшому залученні потенціалу й досвіду Великої Британії, її державних установ, компаній, банків до розвитку економіки України.

Під час візиту планують підписання спільних документів.

Закордонні справи та питання безпеки

Дводенний україно-англійський парламентський семінар під такою назвою завершується сьогодні в Києві. Окрім українських та британських парламентаріїв участь у ньому беруть представники Адміністрації Президента України, Міністерства закордонних справ, Міністерства оборони, співробітники Посольства Великобританії в Україні. Теми дискусій та доповідей — «Розвиток європейської міжнародної системи», «Україна в європейській міжнародній системі», «Розвиток НАТО та міжнародна політика його розширення» тощо.

(Закінчення на 2-й стор.).

У номер

Закордонні справи та питання безпеки

(Початок на 1-й стор.).

За словами заступника Голови Верховної Ради України Олега Дьоміна (він та посол Великобританії в Україні Рой Рів відкрили семінар), такі зустрічі було започатковано відповідною постановою Президії ВР. Участь у дев'яти попередніх семінарах брали близько ста народних депутатів України, які представляють різні парламентські фракції, причому фінансові витрати взяв на себе британський урядовий фонд «Ноу- хау». «Нинішнім семінаром ми завершуємо перший етап україно- британського парламентського співробітництва, — сказав учора Олег Дьомін. — Попередні зустрічі здобули високу оцінку українських парламентаріїв, сприяли законотворчому процесу в Україні. Ще не так давно ми були маловідомі один одному, але нині досвідчена британська демократія та молода українська виявляють щиру взаємну зацікавленість».

Діти Кубані — дітям Чорнобиля

Таку програму започатковано під час відвідин групи волинських працівників культури Краснодара з нагоди 10-річчя експериментальної дитячої музичної школи при Кубанському народному хорі. Зауважимо, що зв'язки творчих колективів Волині і Кубані стали вже традиційними.

До слова, керівник самодіяльної народної кіностудії «Волинь» Борис Ревенко спеціально їздив на Кубань, де зняв документальний фільм.

За матінку-землю

Учора активісти організації «За матінку-землю» (міжнародна протиатомна громадська мережа) розпочали свій марш із Києва до 30-кілометрової зони ЧАЕС. Узявши участь у православній службі за всіх потерпілих від Чорнобиля, вони надінуть біле «радіаційне» вбрання і почнуть свій похід, тримаючи 83 вимпели з назвами евакуйованих сіл та районів.

Цей марш «За майбутнє, вільне від атому» завершиться 26 квітня.

Одеському оперному — друге життя

Враховуючи велику історичну й архітектурну цінність унікальної споруди Одеського театру опери та балету, та з метою її збереження указом Президента України від 5 квітня 1996 року вирішено підтримати клопотання Одеської облдержадміністрації щодо проведення комплексної реконструкції та реставрації будівлі.

Кабінетові міністрів доручено розглянути у двомісячний термін програму цих заходів та визначитися щодо фінансового, матеріально-технічного та іншого забезпечення необхідних робіт.

У Президії Верховної Ради України

Ніхто не хотів поступатись...

Схоже, конституційний процес виходить на фінішну пряму, яка несе черговий сплеск протистояння і гілок влади, і різних політичних сил — це яскраво засвідчило чергове засідання Президії Верховної Ради України, яке відбулося 16 квітня: найпалкіша дискусія розгорнулася довкола процедури обговорення проекту Основного Закону в сесійному залі.

Як відомо, на початку місяця Президент підписав постанову «Про заходи щодо роз'яснення проекту Конституції». І хоча десять фракцій розпочали роботу над проектом, внесеним Конституційною комісією, у Верховній Раді існує ще чотири альтернативних проекти Основного Закону. Один з них підготовлений фракцією комуністів, другий — Християнсько-демократичною партією України. Свій варіант Основного Закону запропонував народний депутат Микола Карнаух, а Юрій Бездуган вніс проект Конституції, розроблений попереднім складом Верховної Ради.

Членам Президії запропонували два варіанти процедури розгляду цього важливого документа народними депутатами. Один з них передбачає представлення у Верховній Раді усіх проектів Основного Закону, формування спеціальної робочої групи, до якої увійшли б представники депутатських груп і фракцій, остаточне доопрацювання варіанту Конституції з урахуванням альтернативних проектів і зауважень народних депутатів. Водночас десять фракцій запропонували представити лише проект, внесений нинішнім складом Конституційної комісії, проаналізувати його недоліки, сформувати робочу групу для доопрацювання цього варіанту Основного Закону і після узгодження з Президентом розпочати перше читання 23 квітня.

Представники лівих не погодилися з таким порядком. Лідер соціалістів Іван Чиж зауважив: «Є підозра, що ті, хто обстоює цей варіант розгляду проекту Основного Закону, обманюють». Так чи так зринала думка про те, що проект Конституційної комісії доведеться брати за основу, а дії президентської команди свідчать про підготовку до затвердження Конституції на референдумі.

Проте представники десяти фракцій принципово не захотіли піти на компроміс. Не допоміг і ультиматум комуністів, виголошений їхнім лідером Петром Симоненком. Більшістю голосів праві і центристи відхилили пропозицію розглянути в сесійному залі питання про «сумісників», зокрема про тих, хто поєднує роботу в органах законодавчої і виконавчої влади. Словом, на засіданні Президії Верховної Ради праві і центристи здобули перемогу над лівими.

На засіданні Президії розглянуто ряд важливих законопроектів, які будуть винесені на сесійне засідання парламенту. Президія затвердила склад парламентської делегації і програму поїздки на сесію Європарламенту.

Володимир КОРОЛЮК.

***

Відбулося чергове засідання Президії, на якому обговорено ряд важливих питань законодавчого характеру. На розгляд пленарних засідань винесено проект закону про внесення змін до статті 23 Закону України «Про загальний військовий обов'язок і військову службу», проект постанови Верховної Ради про внесення змін і доповнень до Регламенту Верховної Ради України.

Відбулося ділове обговорення проекту закону України про внесення змін до декрету Кабінету міністрів України «Про порядок обкладання митом предметів, які ввозяться (пересилаються) громадянами України». Комісії з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією доручено спільно з Кабінетом Міністрів розробити законопроект з цього питання і внести його на розгляд наступного засідання Президії Верховної Ради.

Всебічно обговорено питання про організацію розгляду поданого Конституційною комісією проекту Конституції.

Члени Президії обговорили і внесли на розгляд Верховної Ради порядок денний пленарних засідань 17—19 квітня.

Вів засідання Президії перший заступник Голови Верховної Ради України Олександр Ткаченко.

Прес-служба Верховної Ради України.

Знак біди: повінь

● *Луганськ*

Відрізані водою

Дев'ять районів Луганської області опинилися під паводком. Різко «рвонули» малі річки. Приміром, Геркул за добу піднялася на 418 сантиметрів, Айдар — на 661, а Красна — на 405. Підтоплено 7,5 тисячі житлових будинків, від чого постраждало близько 15 тисяч жителів.

Вода вийшла на центральні вулиці райцентрів Сватове, Старобільськ, Біловодськ, Новоайдар. Перерізана виявилася автодорога Луганськ—Харків. Евакуювали людей, тварин. У затоплених районах діють штаби з ліквідації повені. Відрізаним водою жителям військововертольоти доставляють продукти харчування з Луганська, Донецька, Харкова.

В області працює державна комісія, очолювана першим заступником начальника штабу цивільної оборони України генерал-майором Миколою Капустяном. Стихія вже завдала два натиски. Очікують на третій — тепер на головний водній артерії Донбасу річці Сіверський Донець.

До роботи активно підключилися санітарно-епідеміологічні служби — бо водою рознесено чимало всяких нечистот. Затоплено водозабірні свердловини, що може спричинити забруднення питної води.

З держбюджету України область вже одержала перші 200 млн. карбованців для районів, що потерпіли від повені.

Цей знімок зроблено фотокореспондентом Укрінформу Вадимом ЛІСНИМ у райцентрі Новоайдар.

Парламентська хроніка

Верховна Рада почала розгляд проекту Конституції

Ранкове засідання 17 квітня

(Початок на 1-й стор.).

Олександр Мороз запропонував звернутися до Президента з відповідним листом щодо розв'язання питання про суміщення народними депутатами посад у президентських структурах. До 20 квітня Президентові було запропоновано по можливості висловити своє ставлення до цієї проблеми.

Але і після цього депутати ще кілька разів не реєструвалися. Після перерви від депутатської групи «Реформи» виступив Сергій Соболєв, який у заяві фракції «Реформи» виставив вимогу опублікувати список народних депутатів, які не реєструються, в «Голосі України», «щоб виборці подивилися їм в очі». Він також наголосив на тому, що аргументи Євгена Мармазова про неприпустимість суміщення посад депутатів використовують тої, коли необхідно зосередитися на принциповому питанні про прийняття нової Конституції саме в парламенті. Якщо удатися до позбавлення депутатських повноважень сумісників, то, на його думку, це відкритий шлях до проведення референдуму.

Михайло Сирота, виступаючи від депутатської групи «Центр», нагадав колегам про дискусію, під час якої Верховна Рада так і не визначилася із створенням погоджувальної тимчасової комісії з опрацювання проекту Конституції, і зазначив, що 9—10, а потім 11 груп і фракцій таку комісію створили і результати її праці показують, що позиції можна з'ясувати і узгодити, і тому цілком реальним бачиться прийняття Конституції саме в парламенті. Тому він закликав народних депутатів не блокувати реєстрацію, не гальмувати конституційний процес.

Вийти на нормальний узгоджений проект можливо — таку позицію виловив В'ячеслав Чорновіл від фракції Народного Руху. Втім, він зауважив, що коли вже і розглядати питання про суміщення посад в контексті конституційного процесу, то робити це слід не вибірково, лише щодо депутатів, які працюють у президентських структурах, а так само поставити питання і про тих, хто працює в структурах комерційних. Від депутатської групи «Соціально-ринковий вибір» виступив депутат Леонід Анісімов і так само закликав до реєстрації й подальшого голосування.

Можливо, ці виступи, а може, сама перерва, точніше переговори, проведені під час неї, вплинули на результат. 344 народних депутати зареєструвалося. Це сталося об 11-й годині.

Депутати вшанували хвилиною мовчання пам'ять Олександра Масельського — голови Харківської облдержадміністрації.

На пропозицію Олександра Мороза включити у порядок денний питання про лист до Президента України щодо сумісників відгукнулося лише 177 народних депутатів. Врешті Голова Верховної Ради має всі можливості і права, щоб надіслати такий лист Президентові самостійно.

Отож, на порядок денний пленарного засідання було внесено питання про розгляд проекту Конституції. Не одержала підтримки пропозиція групи народних депутатів, котрі вже працюють над проектом, про перенесення розгляду на 23 квітня, коли проект вже буде опрацьовано повністю. Врешті, зазначив Олександр Мороз, хоча ця група депутатів працює активно, вона не легітимізована, оскільки незатверджена Верховною Радою. Та виступи їх представників також не вплинули на остаточне рішення.

З доповіддю з внесеного на розгляд Верховної Ради питання про проект нової Конституції виступив голова Комісії з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин Володимир Буткевич.

Світлана ПИСАРЕНКО.

«Конституційний процес перейшов межі здорового глузду»

Народні депутати України Юрій Буздуган, Ярослав Ільясевич і Владислав Носов, котрі не належать до жодної групи або фракції парламенту, тобто є позафракційними, провели прес-конференцію, на якій піддали гострій критиці не лише сам проект нової Конституції України, поданий Конституційною комісією, а й процес «одобрямсу», котрий нині широко розгорнуто в країні.

На переконання Юрія Буздугана, який днями вніс на розгляд Верховної Ради підготовлений попередньою Конституційною комісією проект Конституції від 26 жовтня 1993 року, саме цей документ, а не останній варіант, гідний опрацювання депутатами і ухвалення в парламенті. Він не хибує на перекоси у поділі влад, має добре виписані статті про права людини і громадянина, це цілісний і прийнятний документ, який, на його думку, хоча й потребує доопрацювання, та виграє з багатьох точок зору порівняно з обговорюваним нині. Водночас він зазначив, що той проект, який набере більшість у вищому представницькому органі, і повинен бути винесений на референдум.

Юрій Буздуган на завершення прес-конференції офіційно заявив, що «конституційний процес перейшов межі здорового глузду і норми моралі: йдеться про взаємні звинувачення, наклепи, відверту неправду. Приблизно два тижні тому мене особисто і мою дружину погрожували вбити. Я не боюся, в мене є своя принципова позиція і я на ній буду стояти»...

Ярослав Ільясевич порівняв творення Конституції з музичною фантазією музиканта: яку клавішу натисну, така музика й лунає Україною. Ось таким бачить Ярослав Ільясевич політичний і конституційний процес. Щодо способу ухвалення Конституції, то, на думку пана Ільясевича, треба приймати Основний Закон парламентом, бо на референдумі документ потоне в загальному «одобрямсі», який нині відпрацьовується.

На думку Владислава Носова, тим пінистом є фінансова олігархія. Владислав Васильович висловив прохання не вихваляти обговорюваний проект, «бо ті, хто його складав, зрозуміли вже, що він нікудишній. Україна ще не доросла до нормальної Конституції, бо правосвідомість до цього не піднялася».

Світлана ВІКТОРОВА.

Стиль керівництва

Від добра добра не шукають

ЗА ВИСОКИМИ парканами підприємств промислової зони Ужгорода нині панують тиша і спокій. До прохідних, що кілька років тому поглинали тисячі робітників, чимчикують зранку тепер сотні щасливчиків, які лишилися після жорсткого відбору.

Однак серед колишніх виробничих велетнів є зовні непримітне підприємство, що, наче потічок у горах, загубилося на величезній площі промзони. Та, як здавна кажуть у народі, мала штучка червінчик, а ціна велика. Йдеться про закарпатську філію акціонерного товариства «Свемон», яке протягом 50 років успішно займається будівництвом, монтажем засобів телекомунікацій, радіо і телебачення. Лише торік колектив із ста професіоналів виконав робіт на 183,5 млрд.крб.

— Безробіття нам не загрожує, принаймні до 2005 року, — стверджує директор філії Анатолій Синишин. — Саме на цей період розрахована державна програма розвитку зв'язку в Україні, а ми її реалізуємо на Закарпатті.

Нагадаємо, що «Свемон» — генеральний підрядник об'єднання «Укртелеком», торік будував першу в країні 60-кілометрову міжнародну волоконно-оптичну лінію зв'язку (ВОЛЗ) від Ужгорода до Словаччини і Угорщини. Досвід цих країн у прокладанні нового виду кабелю через ліси, ріки й болота, а 13 кілометрів з 60 — через скельні породи стане в пригоді закарпатцям, які вже почали зведення ВОЛЗ на дільниці Львів—Київ, а згодом перейдуть на напрямок Ужгород—Львів. Крім того, заплановано розпочати будівництво АТС в Мукачевому і Міжгір'ї, а також в Ужгороді.

— Одержали запрошення з Росії на будівництво телекомунікацій, — повідомляє Анатолій Онуфрійович. — Однак, наша принципова позиція була і лишається незмінною — спочатку зводити об'єкти в регіоні. Тож закарпатцям, прикарпатцям і буковинцям радимо завчасно подбати про свої телекомунікаційні мережі, використавши потужну матеріально-технічну базу «Свемону».

Крім того, статутом АТ передбачена будь-яка інша підприємницька діяльність. Уже сьогодні філія виробляє стінові шлакоблоки, зводить житло, цехи, незабаром тут буде відкрито магазин-кафе. До речі, практично усі акціонери «Свемону» забезпечені житлом.

Неодноразово доводилося чути, що ідеї генерує директор. Насправді ж він дбає про тих, хто ідеї втілює в життя. Причому, втілює не бездумно, а з бажанням отримати вигоду за мінімальних затрат. А так чинять лише однодумці, які трудяться пліч-о-пліч не один рік. Недаремно майстри, монтажники, екскаваторники, водії, працюють тут 15 — 40 років. За рахунок прибутку філія надає матеріальну допомогу як для працюючих у вигляді продуктів, будівельних матеріалів, так і ветеранам підприємства. Сюди не так просто потрапити на роботу, а випадкові не затримуються. Без поважних причин підприємство не залишають — від добра добра не шукають.

Іван ІЛЛЯШ.

Ужгород.

На знімку: Анатолій СИНИШИН (другий праворуч) з колегами.

Фото Георгія УДОВИЧЕНКА.

Новинки

«Орчик» — на балконі, а «Кондор» — у салоні

НА ПОЛТАВСЬКОМУ підприємстві «Елсис» освоєно випуск компактних зовнішніх антен «Орчик» із спеціальним підсилювачем (40 дБ) з адаптером і автономним блоком живлення.

Завдяки використанню у підсилювачі малошумових транзисторів, антена дозволяє вести якісний прийом телевізійних програм навіть за великої віддаленості від ретранслятора.

Так, жителі ряду населених пунктів Сумської області завдяки антені з підсилювачем «Орчик» мають змогу дивитися додатково від 2 до 7 програм, що трансліюються в дециметровому діапазоні з Полтавської, Харківської та Сумської областей.

Компактність, висока чутливість, великий коефіцієнт підсилення, універсальність використання, мала вага і простота монтажу — все це дає змогу встановлювати «Орчик» безпосередньо на балконі.

Крім телеантени, полтавчани опанували автомобільну систему радіоохоронної сигналізації «Кондор».

Передавач і антену монтують у салоні автомобіля, а малогабаритний приймач знаходиться у водія і живиться від невеличкого акумулятора «Ніка». А у стаціонарних умовах — від мереж.

Сигналізація спрацьовує навіть при механічному дотику до корпусу автомобіля. Зловмисник жодного сигналу не почує, а отже, його спіймають «на гарячому».

Треба сказати, що кожна система «Кондор» має індивідуальний код, що дає змогу встановлювати його на великій кількості автомашин. Розроблена автомобільна радіоохоронна система за узгодженням з головним управлінням МВС України.

На знімках: регулювальник радіоапаратури Віктор Самойлов демонструє заводський «Кондор», а інженер відділу маркетингу Аліна Логвиненко — антену «Орчик» з підсилювачем.

Фото Павла ЗДОРОВИЛА (Укрінформ).

Футбол

ДО СОТНІ — ОДИН ГОЛ

Першість України. Перша ліга. 27-й тур: «Верес» — «Явір» — 1:0. Шапоренко, 89. **ФК «Львів» — «Нафтовик» — 1:0.** Леськів, 18. **«Сталь» — «Металіст» — 1:1.** Полушин, 88 — Корнющенко, 1. **«Шахтар» — «Хімік» (Св) — 1:1.** Дяк, 85 — Мор, 66. **«Поліграфтехніка» — «Кристал» — 3:0.** Кобзар («Кристал») у свої ворота, 28, Цеков, 63, Яременко, 89. **«Нафтохімік» — «Буковина» — 1:1.** Скорик, 38, з пенальті — Мглинець, 64. **«Ворскла» — «Закарпаття» — 3:1.** Шарій, 2, Чуйченко, 9, Марченко, 40 — Барон, 42. **«Дніпро» — «Скала» — 1:0.** Тюпкін, 43. **«Динамо-2» — «Металург» — 2:1.** Зав'ялов, 4, Слюсар, 10 — Таранов, 41. **«Ратуша» — СК «Одеса» — 0:1.** Кресс, 49.

Лише дві хвилини знадобилося «Ворсклі» для того, щоб розпечатати ворота «Закарпаття». Знову на радість уболівальникам відзначився їх улюбленець Шарій. Це був 99-ий гол ветерана українського футболу. Не минуло й семи хвилин, як трибуни знову вибухнули після красивої комбінації, котру завершив Чуйченко. Наприкінці тайму Марченко забив третій гол, і здавалося, що закарпатцям не уникнути в Полтаві розгрому. Та Барон дещо охолодив запал господарів, які у другому таймі взагалі вирішили поберегти сили.

З усіх переслідувачів лідера лише «Поліграфтехніці» вдалося здобути три очки. Футболісти «Сталі» на своєму полі взагалі мало не поступилися «Металісту». За дві хвилини до фінального свистка алчевцю Полушину все-таки пощастило звести матч до нічиєї. Знову порадували юні футболісти київського «Динамо», що здолали досвідчений «Металург».

(Закінчення на 15-й стор.).

У номер

● *Крим*

Яке обличчя у опонентів?

Показати його, причому вже найближчим часом, пообіцяв журналістам на прес-конференції голова Партії економічного відродження (ПЕВ), яка має всеукраїнський статус, депутат Верховної Ради Автономної Республіки Крим Володимир Шевйов.

Він вказав на цілу серію терористичних актів, спрямованих проти членів партії. Останній — замах на життя завідуючого сектором кадрів ЦК ПЕВ В. Свердловського. Внаслідок вибуху під дверима власної квартири його було покалічено і у важкому стані доставлено до лікарні.

Прояви терору В. Шевйов схильний розглядати і як спроби опонентів примусити ПЕВ замовчати. Адже у місцевій пресі та по телебаченню лідери партії викривають тих, хто, переплутавши власну кишеню з державною, розграбовує народне добро.

Безумовно, лише слідство зможе назвати конкретних замовників та виконавців цих актів.

● *Луцьк*

На своїй землі і працювати веселіше

Уперше в селі Воютин Луцького району створено об'єднання землевласників «Дружба», у володінні якого — 2223 гектари землі. Кожен з 602 членів об'єднання одержав у власність 3,25 гектара. Землевласники прийняли статут об'єднання, внутрігосподарський розпорядок, обрали керівні органи. Люди вирішили поки що обробляти належну їм землю спільно.

● *Суми*

«Зелені» пікети проти чужих фосфоритів

Активісти «Зеленого світу» провели пікетування обласного управління екологічної безпеки. Тим самим протестуючи проти можливої переробки алжирських фосфоритів у Сумському ВО «Хімпром».

Дозвіл на завезення 20 тис. тонн африканської сировини дало МОЗ України. Однак, враховуючи тривожну ситуацію із забрудненням навколишнього середовища в регіоні, міськрада провела незалежну експертизу, яка підтвердила безпеку алжирських фосфоритів для здоров'я мешканців.

Кримінал

Маніяка нарешті «вирахували»

У результаті проведення оперативно-розшукових заходів в Яворівському районі Львівської області заарештовано громадянина О., якого звинувачують у вбивстві 40 чоловік, серед яких — 9 малолітніх дітей. Про це повідомлено журналістам під час брифінгу, який відбувся в МВС України.

З 24 грудня 1995 р. по 22 березня 1996 р. на території України було скоєно 9 вбивств, жертвами яких стали 8 сімей. Сім'ї не відзначалися достатками, причетністю до комерційних структур. Злодій діяв на території Львівської, Житомирської, Київської та Запорізької областей. Для розкриття злочинів у МВС України було створено оперативний штаб на чолі з першим заступником міністра внутрішніх справ Леонідом Бородичем та заступником міністра Віктором Королем. До роботи було залучено весь особовий склад органів внутрішніх справ. Як повідомили журналістам, у роботі оперативникам допомагали і керівники великих підприємств, і звичайні громадяни. Відтак було відпрацьовано кілька версій щодо вбивці й нарешті вийшли на його слід.

— Аналізуючи вчинки злочинця, котрий не залишав жодного свідка, — розповів Леонід Бородич, — вчені створили його певний портрет. Він виявився досить схожим на оригінал. Коли перевіряли всіх, хто якимось чином був причетний до зброї, вийшли на громадянина О. Його заарештували у співжительки, де було вилучено зброю, з якої вбивалися сім'ї. А потім у знайомих убивці знайшли речі з квартир потерпілих. На першому ж допиті заарештований зізнався у скоєнні вбивств, розповів і про попередні вбивства на території Одеської області, які були не розкриті.

Ведеться подальше розслідування.

Укрінформ.

Судити можна і в ізоляторі

24 організовані злочинні групи було ліквідовано торік у Запорізькій області.

Про серйозність і небезпечність ліквідованих злочинних груп, за твердженням начальника УМВС України генерал- майора Володимира Мельникова, свідчить те, що кілька кримінальних справ, щоб уникнути тиску злочинних елементів на суддів, адвокатів, заплановано розглянути «у незвичних умовах». Одну справу вимушені навіть розглянути у слідчому ізоляторі.

Володимир ДУПАК.

Запорізька область.

Хроніка. Події. Факти

● *Стамбул*

Лідерам Туреччини загрожує небезпека

Спецслужби Туреччини приведено до стану підвищеної готовності у зв'язку з одержаними даними щодо планування смертниками ліванського угруповання «Хезболлах» замахів на керівників цієї країни. Про це Національну розвідувальну організацію (МІТ) Туреччини попередила ізраїльська спецслужба «Моссад». Згідно з одержаними даними, для здійснення терактів бойовики «Хезболлах» проникли до Туреччини через територію Північного Іраку.

● *Тбілісі*

Особливий статус для Абхазії

У Тбілісі закінчила роботу надзвичайна сесія парламенту Грузії, присвячена з'ясуванню причин трагічних подій в Абхазії та пошукам шляхів урегулювання конфлікту, що виник. Виступаючи на засіданні сесії, президент Грузії Едуард Шеварднадзе висловився за те, щоб надати Абхазії особливого статусу у складі єдиної грузинської федеративної держави.

● *Москва*

Екс-президент за гратами

Запит Республіки Азербайджан послужив підставою для затримання у Москві російськими правоохоронними органами колишнього президента цієї азіатської республіки Аяза Муталібова. Про це повідомив у розмові з кореспондентом ІТАР-ТАРС старший помічник генерального прокурора РФ Олександр Звягільцев. Муталібова звинувачують властi Азербайджану у причетності до спроб державних переворотів, здійснених там його прибічниками у жовтні 1994 і березні 1995.

● *Софія*

Хто очолить гіннесс-класацію?

У романі болгарського письменника Стефана Кристєва з міста Асеновграда 1248 трупів. Автор сподівається, що рекордна кількість жертв у складних сюжетних хитросплетіннях принесе йому чільне місце у книзі рекордів Гіннесса. Практично на кожній сторінці досить об'ємного твору згадана якась жертва. Робоча назва незвичайного роману «10 днів після страшного суду». Досі світовий рекорд у жанрі утримував роман Майкла Крайтина «Істерія». Проте в ньому загинуло на 134 особи менше. Тож асеновградський романіст смертоносного жанру має всі шанси очолити гіннесс- класацію.

За повідомленнями кореспондентів «ГУ» та інформаційних агентств.

Алло, Токіо?..

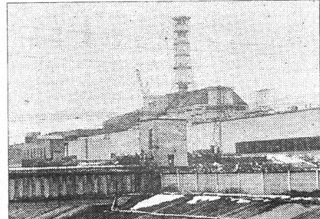
БЕЗ СТРОКУ ДАВНОСТІ

Десятиріччя катастрофи на Чорнобильській АЕС... Роздуми з приводу цієї сумної дати заполонили шпальти газет не тільки в Україні. За словами Надзвичайного та Повноважного Посла України в Японії Михайла ДАШКЕВИЧА, країна, що пам'ятає страхіття Хіросими та Нагасакі, відзначає трагічну дату разом з нами.

— Минулої суботи японське телебачення розпочало трансляцію фільму про Чорнобиль, який знято у січні-лютому з ініціативи телекомпанії «Асахі ТВ» та за участю їх колег з України, Франції, Німеччини та Польщі. 12 квітня в Токійському виставковому залі відкрилася фотовиставка «Чорнобиль і радіоактивне забруднення Землі». Автор робіт — голова Японського фонду допомоги дітям Чорнобиля, професійний фотожурналіст Р.Хірокава, який неодноразово бував в Україні, відвідував Чорнобиль.

Фонд надає гуманітарну допомогу постраждалим від наслідків аварії, зокрема дітям—переселенцям з Прип'яті. На кошти фонду група чорнобильських дітей пройшла курс оздоровлення в Німеччині.

Днями до Японії приїхав ансамбль дітей — переселенців з Прип'яті «Червона калина». Вони

виступатимуть у п'ятьох японських містах. Отримані кошти підуть на гуманітарну допомогу жертвам Чорнобиля.

Коментар

Грона гніву на Близькому Сході

Схід, як відомо, справа тонка. А де тонко, там і рветься. Цього разу прорвало на ліванно-ізраїльському прикордонні, де тривають обміни обстрілами між ізраїльською армією та збройними формуваннями ісламської радикальної партії «Хезболлах».

Мир на Близькому Сході, просування до якого і так нагадувало непевну ходу сліпої людини, знову під реальною загрозою. Після того, як ісламісти обстріляли північні райони Ізраїлю, Шимон Перес наказав своїм військам відповісти вогнем. Операція ізраїльтян дістала назву «Грона гніву». «Ми не обмежуємо її тривалість», — рішуче заявив Перес і додав, що обстріли Лівану припинять у разі або знищення баз «Хезболлах», або після відмови її від терактів проти Ізраїлю.

Члени організації «Хезболлах» — це, переважно, шиїти, які проживали раніше на територіях, що нині належать Ізраїлю (приблизно 15 відсотків усієї території Лівану). Резолюція за №425 Ради Безпеки ООН вимагає від Ізраїлю безумовного виведення військ з території південного Лівану, проте Тель-Авів вимагає спочатку вивести з регіону ліванські та сирійські збройні формування, що передбачено у резолюції № 426. «Хезболлах», у свою чергу, не визнає існування ізраїльської держави, отож думати, що її бійці складуть зброю, — марне. З іншого боку, ліванський уряд вважає, що бойовики ведуть справедливу боротьбу, отож почуваються вони на території Лівану досить зручно: мають свою штаб-квартиру у Бейруті, бази на півдні. «Якщо ліванський уряд не в змозі контролювати «Хезболлах» на власній території — Ізраїль йому в цьому допоможе», — зазначив Шимон Перес. «Дії Ізраїлю спрямовані на те, щоб підбурити ліванців проти «Хезболлах», — так, втім, коментує події посол Лівану в США Ріад Табарах. Клубок заплутаний, і навряд чи можна очікувати на розв'язання проблеми дипломатичним шляхом. У Бейруті переконані, що мета ізраїльських дій — витіснити ліванців ще на 20—30 кілометрів від кордону, створивши таким чином зону безпеки для своїх північних територій.

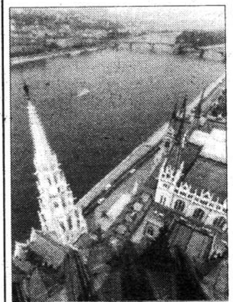
Реакція держав, так чи інакше причетних до мирного врегулювання в регіоні, є досить показова (це нагадує ситуацію з бомбардуванням позицій боснійських сербів авіацією НАТО). Росія, Китай і, звичайно, Іран виступили з заявами, в яких засуджують Ізраїль. «Ми вважаємо, що операція Ізраїлю — неадекватна реакція на дії екстремістів», — заявив на засіданні Ради Безпеки ООН представник Росії Сергій Лавров. Іранський міністр закордонних справ Алі Акбар Велаяті зазначив, що Тегеран «не очікував нічого іншого від Ізраїлю — держави, заснованої на політиці узурпації, окупації та тероризму». Натомість Сполучені Штати Америки усю провину за протистояння покладають на бойовиків «Хезболлах». Вашингтон закликав командування ліванських та сирійських збройних сил, розквартированих у південному Лівані, зробити все необхідне для нейтралізації бойовиків цього угруповання.

Десятки загиблих людей, зруйнованих будинків, сотні тисяч біженців — такі сумні наслідки бойових дій. Потерпають не лише ліванці, «Хезболлах» продовжує обстріли північних територій Ізраїлю, ще й оголошено про повну мобілізацію членів організації. Можна стверджувати, що конфлікт відчутно вплине на ізраїльсько-сирійські переговори щодо Голанських висот. А протистояння триватиме: ні Шимон Перес, у якого в травні парламентські вибори і він аж ніяк не схильний проявляти в цьому випадку м'якість, ні бойовики йти на поступки, схоже, не збираються.

Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ.

Микола ГОРВАТ, «Голос України» (з Будапешта)

Конституція народиться, якщо захоче народ

В Угорщині винесено на всенародне обговорення концептуальні принципи нової Конституції країни.

Дискусія триватиме 45 днів і завершиться 15 травня розглядом у парламенті. Якщо Національні збори ще під час весняної сесії зуміють досягти консенсусу між правлячими та опозиційними партіями, то, на думку спікера Золтана Гала, нормативний текст нового Основного Закону буде готовий до 30 листопада, і вже в наступному році Конституція може народитися.

Як зазначив Золтан Гал, основні положення запропонованого до обговорення проекту — це на 90 відсотків результат консенсусу між партіями, кожна з яких пішла на певні поступки.

ФІНІШНА ПРЯМА ДОВЖИНОЮ У ДВА МІСЯЦІ

До президентських виборів у Росії залишилося близько двох місяців. А це означає: якщо раніше йшла боротьба за підписи, необхідні потенційним президентам для реєстрації та придбання статусу «кандидата», то нині виборчий марафон вийшов на фінішну пряму.

Хто саме візьме участь у цій боротьбі? З огляду на те, що Центрвиборчком РФ припинив приймання документів на реєстрацію кандидатів, прізвища претендентів уже відомі. Список виявився не дуже довгий. Збирати підписи почали 78 чоловік, але успішно закінчили лише 12. Із них — чотири фахові політики: нинішній Президент Борис Єльцин, лідер Комуністичної партії РФ Геннадій Зюганов, лідер фракції ЛДПР у Держдумі Володимир Жириновський та екс-президент екс-СРСР Михайло Горбачов. Були чутки, що дехто з названих кандидатів зніме свою кандидатуру на користь свого конкурента, проте, за словами самих претендентів на президентський пост, чутки дуже перебільшені. Щодо інших, то до останнього моменту Центрвиборчком вивчав підписні листи Григорія Явлінського, Олександра Лебедя, Святослава Федорова, Артема Тарасова, Володимира Підопригори, Сергія Мавроді, Галини Старовойтової, Амана Тулєєва. Саме ці претенденти можуть серйозно «ускладнити життя» кандидатові номер один Борису Єльцину. Всі вони радикальних змін не обіцяють, отож виборці, котрі не бажають, аби країна полівішала чи поправішала, але хотіли б змінити нинішнє керівництво, можуть віддати свої голоси кандидатам саме із цієї групи. За цих умов Григорій Явлінський або Сергій Мавроді навряд чи отримають перемогу, а ось Борис Єльцин може і програти. За такої ситуації шанси Геннадія Зюганова, який обіцяє народові відродження Союзу, а разом із ним і колишнього благоденства на поліцях (навіть примарного), збільшуються.

Не може не вплинути на рейтинг Єльцина і затягнута війна в Чечні. Попри те, що нині Президент РФ прагне якимось чином загасити конфлікт і навіть оголосив про початок виведення федеральних військ з Чечні, обидві сторони розуміють, що без прийняття конкретного політичного рішення маніпуляції армією означатимуть лише тимчасовий передих.

Одне слово, протягом двох останніх місяців виборчої кампанії не обійтися без сюрпризів. Кандидати, без сумніву, приготували кілька козирів, які мають допомогти завоювати виборця й перемогти конкурентів. Несподіванкою може закінчитися й голосування. А це, як учить життя, не завжди буває приємно.

Наталя ФІЛІПЧУК.

Громадяни мають право... дихати повітрям

Українська національна ідея і проект Конституції

СЬОГОДНІШНЯ Україна живе активним пошуком розв'язання численних складних, наповнених історичним змістом, доленосних проблем. Одна з них — формування і прийняття нової Конституції України.

Проект Конституції опублікований. Починається клопітка робота по його виваженому, глибокому, постатейному доопрацюванню. Це необхідно. Бо аби що там не казали про узгодження проекту між представниками Президента України, Верховної Ради України, Верховного Суду України і Вищого арбітражного суду України, про опрацювання проекту робочою підкомісією Конституційної комісії і схвалення його Конституційною комісією — все ж реально проект викладено постатейно вузьким колом осіб, які входили до робочої групи. Їх бачення проекту Конституції є суб'єктивним, кабінетним, а тому вимагає серйозного постатейного доопрацювання у всіх структурах державної влади та в широкому загалі політичних партій, наукових установ, громадських організацій. Особливо важливо критично осмислити зміст проекту Конституції з позицій фундаментальних загальних підходів, які визначають майбутнє України. Одним з таких підходів є українська національна ідея як фундаментальний принцип не тільки державотворення, а й інституційної побудови громадянського суспільства в Україні, як передумова розвитку особистості, як ідея протистояння зазіханням на суверенітет України.

Я розумію українську національну ідею як концепцію захисту інтересів громадян України, всього народу України за умов сировинної та енергетичної кризи світового господарства. Дійсно, сьогодні, у планетарному масштабі, кожен народ (і особливо його «вожді») повинен думати, як вижити, як забезпечити СВОЇХ громадян роботою, освітою, житлом, медобслуговуванням, пенсіями, соціальним захистом тощо. У змісті концепції української національної ідеї, на мій погляд, має бути більше соціального, ніж національного. Мабуть, вищим концептуальним виразом української національної ідеї є гасло «Україна без холопа і пана», під яким народ України боровся за кращу долю протягом століть, починаючи із часів Б.Хмельницького. Думаю, що той, хто зводить суть української національної ідеї до проблеми національної, етнічної, свідомо чи несвідомо збочує на другорядні проблеми сьогодення, відволікаючи енергію народу на неблагородну, нескінченну, даремну боротьбу за докази пріоритету однієї нації над іншою. Суть сьогодення полягає у боротьбі за щастя, благополуччя і свободу народу України, простіше, за виживання народу України в багатоплановому масштабі, включаючи суверенітет і цілісність держави, добробут і свободу громадян, передумови і розвиток народу загалом.

Концепція захисту інтересів громадян України за умов сировинної та енергетичної кризи світового господарства повинна включати принципи, методи та засоби формування і реалізації інтересів громадян України. Щодо цього положення проекту Конституції України можна розглядати як передумови забезпечення інтересів громадян України на конституційному законодавчому рівні. Чи відповідають ці положення змістові української національної ідеї? Особливо розділ II проекту Конституції України, де висвітлюються права та свободи людини і громадянина. Зупинюся тільки на найбільш суттєвих, корінних правах громадян: на працю, відпочинок, житло, освіту, охорону здоров'я.

Перш за все, право на працю як джерело добробуту людини, джерело життя. Стаття 38 проекту Конституції тільки декларує (проголошує) це право, фактично не забезпечуючи його реалізацію. Ця стаття проголошує те, що й без Конституції відомо і виконується на практиці, наприклад: «кожен має право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується. Держава створює умови для повного здійснення громадянами цього права, гарантує рівні можливості у виборі професії та роду трудової діяльності, реалізує програми професійно-технічного навчання, підготовки і перепідготовки відповідно до суспільних потреб».

Хто може забрати у людини можливість заробляти собі на життя працею? Адже всі інші можливості є або випадковими, або злочинними. А тому в Конституції проголошення соціального права має бути проголошенням необхідності задоволення соціального інтересу, соціальної потреби певними засобами і методами. Тобто соціальні права в Конституції мають не тільки проголошуватися, а й обов'язково гарантуватися, щоб не бути пустою декларацією. Конституція — документ захисту соціального інтересу громадянина, а не реєстр соціальних прав. Тому конституційне право громадянина на працю має включати отримання гарантованої роботи з оплатою праці відповідно до її кількості та якості, засоби і методи забезпечення цього права, передбачаючи безплатне професійне навчання новим спеціальностям та безплатне підвищення трудової кваліфікації, розвиток системи професійної орієнтації та працевлаштування з повним урахуванням суспільних потреб України. Не слід вважати безробіття ознакою цивілізованості. Мабуть, навпаки. Держава має зробити все необхідне, щоб забезпечити своїх громадян роботою і гарантувати це конституційно, зв'язати державний апарат зобов'язанням гарантованої роботи кожному бажаючому працювати і позбавити соціальної підтримки кожного, хто може, але не бажає працювати. Отож, заборона примусової праці повинна супроводжуватися і забороною витрачати державні кошти на матеріальну підтримку тих, хто має можливість, але не бажає працювати.

Не менш важливе також право на відпочинок. Проект Конституції знову ж таки тільки декларує його, зауважуючи, що основні умови здійснення цього права встановлює закон. Тобто у проекті свідомо не розкривається, яким чином держава забезпечує це право. Немає тут ні межі робочого тижня, ні скороченого робочого дня для шкідливих професій і виробництв та в нічний час, ні обов'язкових відпусток та днів тижневого відпочинку. Держава не бере на себе зобов'язання створити мережу оздоровчих чи культурно-освітніх закладів для відпочинку, сприяти розвиткові спорту, фізкультури, туризму чи умов для відпочинку за місцем проживання. Тобто держава самоусувається від створення умов, які мають забезпечити доступний відпочинок більшості громадян України. Сьогодні державна політика у справах відпочинку така, що він у державних закладах недоступний для більшості громадян України. В той самий час Україна має величезний фонд санаторіїв і будинків відпочинку, які повинні гарантувати оздоровлення народу за доступну плату, наприклад, у межах місячної мінімальної заробітної плати. Ці об'єкти мають працювати у спеціальному правовому режимі, забезпечуючи на державному рівні оздоровлення громадян України. За тяжкого екологічного становища України проблема відпочинку не може бути приватною проблемою юридичних осіб чи окремого громадянина. Це проблема національна. Проблема державної політики. А тому вона повинна знайти своє розв'язання на конституційному рівні як гарантовані зобов'язання держави перед громадянами України.

Не менш важливим для задоволення потреб громадян України і реалізації української національної ідеї є право громадян України на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування. У проекті це право проголошується як декларація, або як урізана надія, зовсім відірвана від потреб трудящих. У проекті сказано: «держава створює умови для ефективного і доступного для всіх громадян медичного обслуговування. У державних і комунальних установах охорони здоров'я медична допомога надається безплатно». На перший погляд, усе гаразд. Але лукавість цієї статті, як і інших статей розділу, полягає в тому, що держава не каже, які умови вона береться створювати. Не втішає при детальному аналізові положення про те, що в державних і комунальних установах охорони здоров'я медична допомога надається безплатно. Адже мова повинна йти про повне задоволення потреб людей, а не про безплатність медобслуговування в установах. А скільки буде цих установ? А на якому рівні буде медобслуговування? «Реформатори» довели медобслуговування до такого рівня, що фактично позбавили громадян України безплатної медичної допомоги. Лікарі б'ють тривогу про стан здоров'я нації, її генофонд, про соціальні причини погіршення здоров'я людей, про смертність, що перевищує народжуваність, а автори проекту пропонують декларативно оголосити право на охорону здоров'я в медустановах без урахування реальних потреб громадян України. А ці потреби включають безплатну кваліфіковану медичну допомогу, що надається державними закладами охорони здоров'я всім громадянам України, постійне розширення мережі закладів для лікування і зміцнення здоров'я громадян, розвиток і вдосконалення техніки безпеки і виробничої санітарії, проведення широких профілактичних заходів, оздоровлення навколишнього середовища, розгортання наукових досліджень, спрямованих на запобігання та зниження захворюваності, та забезпечення довголітнього активного життя громадян. Такий підхід можна дійсно розглядати як напрям реалізації української національної ідеї, адже забезпечення здоров'я громадян повинно бути найпершою заповіддю діяльності держави.

Автори проекту Конституції закрили очі на те, що громадяни України вже мали право на охорону здоров'я у реальному побутовому вимірі, і цей проект Конституції забирає у громадян України вже завойоване, знижуючи рівень медичного обслуговування до індивідуальних можливостей кожного громадянина. Хіба автори проекту не бачать, що обікрадений «реформаторами» народ уже сьогодні, щоб вижити, економить на власному здоров'ї? Право на охорону здоров'я має бути забезпечене і гарантоване на рівні державної політики. Це — вимога життя. Що не виключає широкої приватної ініціативи в медобслуговуванні громадян як допоміжної практики реалізації цього права.

В умовах всеохоплюючого впливу світових науково-технічних і гуманітарних досягнень на життєві процеси природи, суспільства й окремої людини важливе значення має право громадян України на освіту. По суті, сьогодні багатство країни і заможність її громадян визначаються зосередженням інтелектуального і наукового потенціалу в конкретній країні. А тому можливість кожного громадянина України отримати безплатну вищу освіту в межах потреб України у спеціалістах вищої кваліфікації є нагальна потреба часу і умова виживання України, її входження до ряду найрозвиненіших країн світу. В сьогоднішню цивілізацію Україні не можна ввійти без вищої освіти своїх громадян. Це і визначає необхідність гарантувати право на освіту її громадянам, а також наданням державних стипендій і пільг учням та студентам у межах потреб України у спеціалістах вищої кваліфікації. Вища освіта — не розкіш, не надбання окремого громадянина, а необхідна умова національного розвитку, це квиток у цивілізацію, це розширення можливостей прилучитися до найвищих наукових досягнень людства. А тому економити на вищій освіті для своїх громадян держава не має права. Я не знаю аргументів проти безплатної вищої освіти ні економічних, ні політичних; ні моральних. Лише масова освіченість громадян відповідає вимогам виживання народу в планетарному сьогоденні, а тому відповідає і національній ідеї України.

Соціальна забезпеченість громадянина цивілізованої країни не може бути прийнята без реального забезпечення права кожного на житло. Стаття 42 проекту Конституції України лише декларує, що кожен має право на житло. У цій статті проголошується те, що й без Конституції громадянин має і ніхто в нього відібрати не може. Хіба можна позбавити житла громадянина без законних на те підстав? Чи позбавити його можливості мешкати в житловому приміщенні? Дивуюся, чому в проекті не декларовано право громадянина дихати повітрям. Декларується відоме і безспірне, та ще й видається за право громадянина, за досягнення європейської правової культури. А справа — не в декларації, а в конституційному забезпеченні реальних житлових потреб громадян України. Ці потреби можуть забезпечуватися наданням пільгових обов'язкових кредитів для житлового будівництва, розвитком і охороною державного і громадського житлового фонду, сприянням кооперативному й індивідуальному житловому будівництву, програмному забезпеченню громадян житлом, невисокою платою за квартиру і комунальні послуги. Лише кредитна, адресна державна політика щодо програми житлового будівництва і помірна плата за комунальні послуги можуть реалізувати національну ідею України в забезпеченні кожного громадянина гідними житловими умовами життя.

На тлі декларування основних соціально-економічних прав громадян у проекті чітко не лише проголошується, а й гарантується право приватної власності.

Автори проекту не замислилися над походженням приватної власності, а тому вимагають гарантій приватної власності будь-якого походження. Це цікаве питання у світлі української національної ідеї, особливо, коли не забувати той історичний час, коли народ України обурювався несправедливим розподілом багатства країни, називав своїх експлуататорів «глитаями, або павуками», вимагав справедливого поділу землі, об'єктивної винагороди за працю, перекладання державних витрат на пануючі верстви суспільства.

Реформи загострили проблему приватної власності. На мій погляд, визнання приватної власності як сильного стимулятора активності особи, запоруки її надбань — необхідність суспільного устрою. Але є різні джерела походження приватної власності. Одна справа — власність, здобута власною працею, чи працею сім'ї, а інша справа — приватна власність, нажита шляхом експлуатації чужої праці чи шляхом біржової гри, чи іншим законним, але не трудовим шляхом. Така власність повинна мати окремий правовий режим, що виражається в підвищенні податків, вимог соціального захисту працюючих по найму, обмеженні державних пільг тощо. А тому в проекті, на мій погляд, має бути відображено, що приватна власність, нажита експлуатацією чужої праці, має особливий правовий режим, визначений законом.

Звичайно, можна аналізувати і далі окремі положення проекту Конституції України з погляду української національної ідеї як ідеї забезпечення громадян України всім необхідним для гідного людини життя, але і зазначеного досить, щоб зробити висновок: проект не відповідає вимогам української національної ідеї як «гуманістичної ідеї боротьби за щастя, благополуччя і свободу українського народу» (Президент Л.Кучма). Аналізовані статті проекту далекі від реальних потреб громадян України, вони є простим проголошенням нічим не забезпечених прав, а тому і не спроможні конституційно захистити громадянина України від злиднів, безробіття, бездомності, малоосвіченості, втрати працездатності через хворобу тощо. Реформатори мають, нарешті, зрозуміти, що в Україні будь-який прогресивний рух чи то за національну, чи то за соціальну свободу перемагав лише тоді, коли об'єднував абсолютну більшість народу під гаслом соціальної справедливості «Україна без холопа і пана», що виражає святу українську національну ідею.

Автори проекту пишуть Конституцію, певно, для громадян з таким достатком, яким державне забезпечення не потрібне, вони спроможні заплатити за житло, освіту, лікарські послуги тощо. А що робити іншим? Що робити тому, хто живе зі своєї, а не з чужої праці, на зарплату, а не на дивіденди? Перетворюватися поступово на люмпенів, опускатися до рівня дешевої робочої сили для зарубіжних буржуа? І це є свобода? Це є мета реформ? Ні, пани лукаві. Реформи мають іти, але іншим шляхом. Цей шлях полягає у максимальному використанні такого інструмента, як держава. У забезпеченні всіх громадян реальними засобами для добробуту і благополуччя, для реалізації столітньої мрії народу України бачити свою землю без холопа і пана. Це і є вимір української національної ідеї. У щасті для всіх, у щасті для кожного.

Василь СІРЕНКО,
доктор юридичних наук, член-кореспондент НАН України, академік АПН України, заслужений діяч науки і техніки України.

Принцип поділу влади і незалежність суду

***І**ДЕЯ поділу державної влади у своєму традиційному тлумаченні щодо суду, або «гілки» судової влади, завжди означала незалежність останньої. Питання незалежності суду та деякі інші, як вони врегламентовані за змістом розділу VIII «Правосуддя» проекту нової Конституції України, спричинили дискусію.*

Назалежність суду зовні має два тісно пов'язаних аспекти. Першим аспектом цієї теоретичної і практичної проблеми об'єктивно є незалежність самих суддів. Ця незалежність насамперед забезпечується особливостями заміщення відповідних посад та звільнення, а також довічним або, щонайменше, тривалим перебуванням суддів на посадах. Незалежність суддів має за основу їх недоторканність і спеціальний порядок притягнення до кримінальної відповідальності, несумісність їх посад з іншими видами діяльності, визначеними законом, а також правову захищеність суддів при виконанні ними службових обов'язків. Щодо правової захищеності суддів: часом її асоціюють з незалежністю судочинства і відносять до його демократичних принципів. Можна казати взагалі про певну сполучність проблеми незалежності суддів з «матерією» теорії і практики процесуального права.

За будь-яких умов слід наголосити, що відповідні приписи містять ст. 124—125 і 127—129 проекту нового Основного Закону, ухваленого Конституційною комісією. За змістом вони не викликають особливих заперечень у критиків проекту, за винятком деяких закидів у їх неповноті. Однак подібні закиди не прийнятні, враховуючи реальну і об'єктивну перспективу їхньої деталізації у процесуальному законодавстві і законодавстві про судоустрій в Україні.

Другий аспект проблеми незалежності суду, котрий багато в чому є надуманий, це незалежність судів від органів законодавчої і виконавчої влади, або від державних інститутів, співвіднесених з цими «гілками» влади. Відразу зауважимо, що не може йтися про якусь цілковиту назалежність судів у «трикутнику» поділу державної влади. По-перше, суди практично завжди формуються вказаними державними інститутами. По-друге, згадуваний «трикутник» майже ніколи не є рівнобічним, а суди, не втручаючись у взаємовідносини законодавчої і виконавчої влади, обмежуються специфічною функцією правосуддя. Виняток становлять ті країни (зокрема США), де загальні суди здійснюють конституційний контроль і тому нерідко виконують роль арбітра у конфліктах між законодавчою і виконавчою владами. Останнє, на нашу думку, не відповідає державно- політичним реаліям і перспективам України.

***ВАЖЛИВИМ** елементом незалежності органів судової влади традиційно вважається особливий порядок їх фінансування. Відповідні положення можна знайти у ст.129 проекту, де записано: «Держава забезпечує необхідне фінансування та належні умови для функціонування судів і діяльності суддів. У державному бюджеті окремо визначаються видатки на утримання судів». Нічого кращого світова практика не винайшла, хоча й тут прибічникам «стерильної» незалежності суду треба вказати на факт розробки державного бюджету в цілому виконавчою владою, а ухвалення — законодавчою.*

Окремої уваги заслуговує питання про порядок заміщення посад суддів. Як відомо, в ст. 124 проекту передбачене обрання суддів Верховного Суду України Сенатом (верхньою палатою парламенту) за поданням Президента України і призначення суддів інших загальних судів Президентом за поданням міністра юстиції. Саме це положення є об'єктом найбільш жорсткої критики. Її не завжди можна вважати науково обгрунтованою, а тому виваженою.

Аналізуючи теорію і практику конституціоналізму, можна дійти висновку щодо існування певних закономірностей. Однією з них є зумовленість порядку заміщення посад суддів прийнятою формою державного правління. Цей порядок нерідко є, по суті, однією із складових у системі так званих стримувань і противаг, запроваджених у взаємовідносини між органами законодавчої і виконавчої влади. Водночас іноді його характер відбиває історичну традицію. Так, у більшості європейських парламентарних монархій (Бельгія, Данія, Люксембург, Нідерланди і Норвегія) суддів призначає монарх за поданням міністра юстиції. У Великобританії це стосується суддів вищих судів, а інших призначає сам міністр юстиції. В Іспанії монарх робить відповідні призначення за поданням спеціального органу — головної судової ради. Формальна роль монархів у призначенні суддів зумовлена тим, що історично правосуддя здійснювалося їхнім іменем.

А фактично в усіх цих випадках відповідні призначення віднесено до компетенції виконавчої

Пишемо нову Конституцію України

влади. Глава держави — монарх — лише оформляє урядові рішення про призначення суддів, що аж ніяк не заважає їх незалежності. Головне те, що судді обіймають свої посади довіку (точніше, до виходу на пенсію за віком), і їхнє призначення не може бути способом реалізації партійно-урядової програми, а має базуватися на державному інтересі функціонування високопрофесіонального правосуддя.

Досить строката картина з призначенням суддів у парламентарних республіках, а також у тих, що їх можна визначити як парламентарно-президентські. Але й у даному разі можна зробити певні узагальнення.

У більшості країн з відповідними формами державного правління суддівський корпус формується главою держави — президентом — за поданням уряду, яке супроводжується урядовою ж санкцією (контрасигнуванням) відповідного рішення президента або спільно президентом і парламентом. Перший спосіб установлено за конституціями Австрії, Греції, Ірландії, Італії, Чехії та ФРН, другий — Естонії, Литви і Угорщини. Зокрема, в Литві верховний суд формується парламентом за поданням президента, а вищий апеляційний суд — президентом за ухвалою парламенту. Водночас судді інших судів призначаються главою держави за поданням спеціальної судової ради. Певним винятком можна вважати Словаччину, де судді призначаються парламентом за поданням уряду. Практично в усіх згадуваних країнах судді обіймають свої посади довіку.

Певні особливості має порядок заміщення посад суддів у Болгарії, Македонії, Хорватії, де судді призначаються згадуваними спеціальними радами. У Словенії відповідні призначення здійснює парламент за поданнями ради, а в Болгарії судова рада робить пропозиції президентові щодо призначень голів вищих судів. Зазначимо, що спеціальні судові ради функціонують у більшості з вищеназваних країн, де їх призначенням є розгляд питань службової кар'єри суддів, відповідних дисциплінарних справ тощо. Склад цих рад формується по-різному, але чи не обов'язково самим суддівським корпусом і національним парламентом.

Вищі судові ради (або вищі ради магістратури) беруть участь у формуванні суддівського корпусу також у країнах з президентсько-парламентарною формою правління. Сказане насамперед стосується таких європейських держав, як Молдова, Румунія, Польща і Франція. Тут призначення на посади суддів здійснюють президенти, але за пропозиціями вищих судових рад. У Франції глава держави у такий спосіб здійснює призначення до вищого суду, а інших суддів призначає міністр юстиції за висновком судової ради. Характерно, що головою цієї ради є сам президент.

Виходячи з того, що проект нової Конституції, ухвалений Конституційною комісією, має за основу президентсько-парламентарну «модель» державного правління, пропоновано внести уточнення до змісту його ст.124. А саме: призначення на посади суддів та подання на такі призначення Президент України має здійснювати виключно за рекомендаціями Вищої (Національної) ради суддів. Зрештою, члени робочої групи передбачали саме такий варіант, але не зробили необхідних застережень за текстом.

Вища рада суддів України має формуватися самими суддями. Певну її частину зі складу того ж суддівського корпусу має формувати парламент України. Головою ради реально може бути Президент України або, за його дорученням, міністр юстиції. Такий спосіб її утворення відповідатиме світовому досвіду і, головне, сприятиме запровадженню засад справжнього поділу державної влади. Відповідна юридична новація може знайти собі місце в новій Конституції України, хоча, на наш погляд, її треба закласти в основу спеціального закону, а на конституційному рівні обмежитися лише констатацією існування Вищої ради суддів та її головної функції.

Ще одним важливим питанням, певною мірою сполучним з проблемою незалежності суду, є питання про місце Конституційного суду України у державному механізмі. Дехто вважає, що його треба віднести безпосередньо до системи судів, об'єднавши зміст відповідних розділів проекту Основного Закону. В такій позиції є певна логіка. Адже існує поняття конституційної юстиції, і можна говорити, що судова влада як явище охоплює таке поняття.

Разом з тим, необхідно враховувати значну специфічність функцій Конституційного суду. Їх навряд чи можна назвати просто правосуддям. У всіх країнах, де вони існують, органи конституційної юстиції мають повноваження розглядати так звані юрисдикційні справи, тобто справи щодо спорів про компетенцію між, зокрема, вищими органами держави. А такі суперечки часто набувають політичного характеру. І хоча конституційні суди розв'язують ці спори на підставі конституцій і юридичними засобами, дуже важко стверджувати, що вони тим самим не втягуються до специфічного політичного процесу. Участь загальних судів у такому процесі навіть у непрямих, сполучних формах була б просто неприпустима з огляду на вимоги їхньої незалежності.

***ІСТОТНИМ** є й те, що конституційне судочинство має значні відмінності порівняно із загальним. Конституційний суд України, згідно з його компетенцією, здебільшого має виконувати роль арбітра. Своїми особливостями виокремлюються процесуальні права відповідних сторін. Недарма в деяких країнах орган конституційного контролю вважається квазісудовим органом і має відповідну назву (наприклад, у Франції — конституційна рада). Між іншим, юридично недосконалим є визначенням Конституційного суду України як «єдиного органу конституційної юрисдикції» (ст. 145 проекту).*

Викладені підходи характеризують конституційну теорію і практику європейських країн. Зокрема, тільки в Грузії та Росії конституційні суди текстуально інтегровані із загальними судами. Подібне має місце і в Основному Законі ФРН. Проте тут водночас виділено ще п'ять верховних федеральних судів: загальний, адміністративний, фінансовий, а також з трудових і соціальних питань. У всіх інших країнах конституції містять спеціальний розділ або главу про конституційний суд, у чому, як зазначалося, також є логіка.

На завершення короткий коментар щодо останньої редакції ст.50 проекту нової Конституції, де йдеться про судовий захист прав і свобод людини і громадянина в Україні. Одне з положень цієї статті виписане у такий спосіб: «Кожен має право звертатися за захистом своїх прав і свобод до судових та інших установ Організації Об'єднаних Націй та Ради Європи».

Не заперечуючи цей демократичний припис, слід зазначити невдалість відповідного формулювання. Не кажучи вже про те, що досить умовним можна вважати термін «інші установи Організації Об'єднаних Націй» (у статті йдеться про судовий захист прав), аж ніяк не можна погодитися з посиланнями в Основному Законі держави на навіть такі авторитетні міжнародні організації, як ООН та РЄ. З часом цей ряд з огляду на міжнародні механізми захисту прав людини може стати неповним. Зрештою, такі посилання, викладені у конкретних формах, привносять до значущості Конституції елемент «вторинності». А це аж ніяк не відповідає її природі. І зрозуміло, що у жодній європейській конституції не знайти прямого посилання на згадувані міжнародні організації.

Володимир ШАПОВАЛ,
доктор юридичних наук,
професор.

Чорнобиль

«Шанси, що це відбудеться знову, досить високі»

Так думає кожний третій

За даними дослідження, що його провела українська дослідницька компанія« Українські опитування та дослідження ринку» наприкінці лютого — на початку березня 1996 року серед представників українського уряду, українського парламенту, керівників підприємств та організацій вищого рівня (як з державного, так і з приватного сектора економіки), представників впливових засобів масової інформації, провідних учених культурної та релігійної еліти, більш як половина побоюється чергової аварії на Чорнобильській атомній станції.

Значна більшість зазначила, що Чорнобильській катастрофі можна було запобігти.

Кожен з трьох респондентів вважає, що шанси на повторення Чорнобильської аварії перевищують 50 відсотків.

Тільки один з восьми опитаних у цьому дослідженні (11,9%) вважає, що Чорнобильська катастрофа була прикрою випадковістю, несприятливим збігом обставин, якого неможливо було передбачити.

Більшість опитаних вважає, що аварію можна було очікувати. Кожний другий з опитаних назвав головною причиною аварії «погане управління та погану організацію», кожний третій — упевнений, що використання атомних електростанцій небезпечно і що катастрофа може статися «у будь-який час, у будь- якому місці».

Точки зору щодо майбутнього Чорнобильської станції розподілилися:

— одна четверта опитаних підтримує ідею закриття станції якнайшвидше;

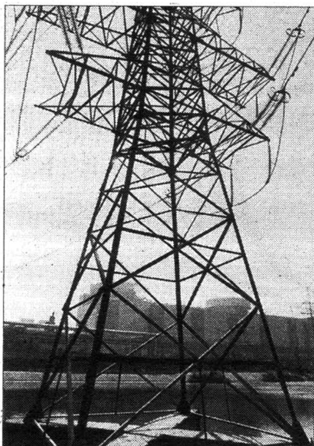
— близько третини респондентів вважають, що робота станції повинна бути припинена, але тільки тоді,коли паливо буде «відпрацьоване» або «технологічний цикл буде завершено»;

— 41% української еліти вважає, що Чорнобильська станція може продовжувати роботу, якщо необхідні правила безпеки буде забезпечено.

На запитання, чи може Україна сама розв'язати проблеми, пов'язані з Чорнобилем, тільки 10% представників української еліти відповіли ствердно. Значна більшість (85%) вважає, що майбутнє Чорнобиля треба розв'язувати разом із країнами Заходу та за їх фінансової підтримки.

Точка зору щодо майбутнього Чорнобильської станції також залежить від географічного положення. Чим далі регіон розташований від Чорнобиля, тим менше він постраждав від аварії у 1986 році. У Центральному регіоні, до якого належить Чорнобиль, тільки 35% опитаних підтримують точку зору, що Чорнобильська атомна станція може продовжувати роботу. Ця цифра зростає до 56% на півдні та до 57% на заході України.

Масштаб наявних проблем, спричинених аварією 1986 року, підтверджуються фактом,що 208 з 360 опитаних людей усе ще мають справи з проблемами, пов'язаними з Чорнобильською аварією.

ЕНЕРГЕТИКА І БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ

Нотатки на полях проекту енергетичної програми

Олег ЧОРНОУСЕНКО Юрій КОСЯК

У ВЕРХОВНІЙ РАДІ у другому читанні незабаром буде розглядатися Проект енергетичної програми на період до 2010 року.

Наскільки ця програма відповідає національним інтересам країни, необхідності забезпечення державного суверенітету, подоланню економічної кризи і структурній перебудові економіки? Чи не завдасть шкоди навколишньому середовищу її реалізація, чи передбачає вона створення передумов дійсних соціальних гарантій для нормального існування пересічного громадянина України?

Як, нарешті, у проекті враховано досвід країн Заходу, стратегічні напрями розвитку енергетики у світі? Що ми можемо використати у себе, на що повинні орієнтуватися, щоб знову не «винаходити велосипед»?

Зразу підкреслимо, що сама ідеологія, структура програми в основному відповідають сучасним потребам створення міцної енергетичної системи України. Тут знайшли відображення «супутні» програми структурної перебудови економіки, зокрема, розвитку вугільної промисловості, машинобудування, прогнозні розрахунки показників розвитку інших галузей народного господарства тощо. Тобто є системний, комплексний підхід до цього життєво важливого документа, що вже позитивно.

Але давайте звернемося до конкретних питань і проблем, розглянутих у програмі.

Повернімося на кілька років назад, коли на початку поточного десятиріччя на кожного мешканця України вироблялося близько 5 тисяч 700 кіловат-годин електроенергії на рік. Це було, як у Японії і лише на 15 відсотків менше, ніж у Франції та Німеччині. Навіть сьогодні, в умовах економічної кризи, щорічний питомий видобуток електроенергії в Україні втричі більший, ніж у Мексиці, Бразилії та Аргентині, хоча ми й почали вже запалювати замість електроламп свічки.

За своїми енергетичними природними ресурсами Україна нагадує Німеччину: у нас нема в достатній кількості нафти та газу, але маємо власне вугілля та, на противагу від Німеччини, власний уран та цирконій для виробництва ТВЕЛів. В той самий час енергетичне обладнання в Україні, хоча й вичерпало значною мірою свій робочий ресурс, але за умов розумної санації могло б забезпечити виробництво електроенергії в найближчі десять—п'ятнадцять років, саме до 2010 року.

Таким чином, енергетична програма, що зараз обговорюється, має передбачити терміново, протягом вище згаданих десяти—п'ятнадцяти років, структурну перебудову в енергетиці, впровадження енергозбереження та істотне поліпшення екологічної ситуації в нашій країні, перш за все в східному регіоні. Отже, про ці напрями програми — детальніше.

Екологічна ситуація

Відомо, що головними чинниками, які спричиняють шкідливі викиди в довкілля, є автотранспорт та теплові електростанції, що спалюють вугілля. Викиди оксидів сірки та азоту, леткої золи, створення на теплових електростанціях великої кількості вуглекислоти в планетарному масштабі призводять до так званого тепличного ефекту. На міжнародній кліматичній конференції в Торонто ще в 1988 році було сформульовано завдання: у світовій енергетиці скоротити до 2005 року викиди вуглекислоти на 20%, а до 2050 року — на 50%. Це можливо, якщо будуть збережені ліси—легені Землі, а світова енергетика зазнає структурної перебудови.

Енергетична стратегія Європейського Співтовариства, до якого приєднується й Україна, передбачала, незважаючи на трагедію Чорнобиля, довести частку АЕС в енергетиці країн Європейського Співтовариства в 1995 році до 40%. Це завдання виконане. В доповіді Римського клубу, найбільш впливової організації підприємців Європи, зазначалося, що «спалювання вугілля та нафти — більш небезпечне, ніж ядерна енергія». Втілюючи в життя структурну перебудову та позбавляючись імпортної залежності від газу та нафти, Франція більш як 75% енергетики протягом двох десятиріч перевела на використання ядерного палива.

Німеччина за останнє десятиріччя зменшила використання нафти в енергетиці втричі та природного газу — вдвічі і водночас збільшила видобуток електроенергії на АЕС з 36 мільярдів кіловат-годин в 1978 році до майже 150 мільярдів кіловат-годин в останні роки. Всі АЕС України виробляють щороку менш ніж половину цієї кількості. Стрімко розвивається ядерна енергетика в Японії, Південній Кореї, Канаді та багатьох країнах Європи.

Ще про екологію в Україні. Якщо в середньому на кожного мешканця держави сьогодні припадає від 40 до 50 кг шкідливих викидів оксидів сірки, азоту та леткої золи, то в східному регіоні (Донецька, Луганська, Дніпропетровська та Запорізька області) вони становлять 140—150 кг на кожного мешканця. Це вчетверо більше, ніж, наприклад у Німеччині. Отже, потрібні термінові, невідкладні заходи. Програма саме з цього приводу зберігає сором'язливе мовчання.

Енергозбереження

Не відхиляючи жодного положення програми з енергозбереження (що мають скоріше вигляд директив в плановому господарстві), доцільно було б доповнити її заходами прямої дії, коли держава робить енергозбереження вигідним, прибутковим для кожного громадянина, кожного підприємця та підприємства.

Наведемо приклади. Багатотарифна система плати за електроенергію існує в багатьох країнах світу. Декілька місяців, в 1994 році існувала вона і у нас (мінімум споживання — 90 карбованців, решта — 180 карбованців за кіловат-годину). Але система запрацює тоді, коли нижній тариф не відрізнятиметься від собівартості, а верхній перевищуватиме нижній не вдвічі, як це було зроблено у нас, а в чотири—п'ять разів. Тоді з'явиться мотивація до збереження.

І ще. Якщо застосоване нове обладнання (енергозберігаюче), то принаймні три роки підприємець повинен мати право нараховувати собівартість за старими нормативами та торгувати виробленою продукцією за існуючими цінами.

Багато блоків на теплоелектростанціях сьогодні через відсутність палива стоять. Зберегти їх у працездатному стані — теж ресурсозбереження. На німецьких АЕС в останні роки проводиться санація 2-го контуру, що на 3% підвищує видобуток електроенергії без будь-яких змін у реакторі. Подібну санацію варто було б зробити й на наших АЕС, придбавши в тій самій Німеччині пересувну вібролабораторію. А 70% дивідендів від цієї санації залишити тим, хто її виконує. Точно вимірювати потоки тепла — це теж заходи щодо енергозбереження.

Отже, для енергозбереження потрібні й заходи прямої дії, гарантовані державою, і розгалужена агітаційна кампанія на телебаченні, по радіо, в пресі.

Структурні зміни

На наступні 15 років (термін дії енергетичної програми) нам треба затвердити такі структурні зміни в енергетиці:

по-перше, суттєво зменшити залежність енергетики від імпорту енергоносіїв — нафти та газу;

по-друге, максимально скоротити шкідливі викиди в довкілля;

по-третє, частка витрат на паливо в енергетиці має бути мінімальною.

Це зрозуміло всім.

Але цим трьом умовам відповідає лише ядерна енергія, використання якої в Україні викликає суперечки внаслідок «чорнобильського синдрому». Давайте спробуємо розглянути проблему об'єктивно, з урахуванням світового досвіду.

Ядерне паливо практично не потребує багатотонних перевезень, вага його в мільйони разів менша за вагу звичайного палива. Вартість ядерного палива більш як у десять разів нижча за вартість вугілля.

Атомна станція позбавлена шкідливих викидів сірки, азоту, золи та вуглекислого газу. Інколи, правда, виникає ілюзія, що альтернативою традиційним джерелам енергії стануть поновлювані види енергії — сонячна, хвильова, біомаси та вітру. Здається, що така ілюзія існує і в згаданій програмі, бо на розробку нетрадиційних джерел енергії намічено витратити 145 трильйонів карбованців, а на створення всього ядерно-паливного циклу — лише 63 трильйони карбованців. Та згідно з прогнозом міжнародного енергетичного Конгресу у 2020 році (тобто лише через 25 років) частка нетрадиційних джерел енергії становитиме у світі від 1,5 до 2,7 відсотка (нині — 0,7%).

Тому мало того, використання, наприклад, вітрових джерел енергії в Сполучених Штатах Америки (південні регіони) призвело до винищення в районах встановлення вітрових агрегатів майже всього живого від присутності сильної низькочастотної складової коливань. Та й фахівці визнають, що в більшості регіонів України швидкість вітру мала, не промислова.

Обмеження можливостей використання геліоенергетики та деяких інших нетрадиційних джерел енергії обумовлюється ще й особливостями клімату і природних умов в державі.

Безумовно, ці приклади не можуть використовуватися, як заперечення розвитку цієї дійсно важливої галузі енергетики. Але це не стратегічний, не найефективніший напрям.

Тому викликає подив фактичне згортання розвитку атомної енергетики в Україні, яка має розвинену базу і сучасні технології енергомашинобудування (турбіни, електрогенератори, трансформатори, насоси, електронні системи управління та вимірювань, електродвигуни, ливарні та ковальські промислові потужності, трубопроводи, кабелі тощо), власні поклади урану та цирконію, значний досвід і фахівців високої кваліфікації.

З інформації про зустрічі Прем'єр-міністра України Є. Марчука з директорами атомних електростанцій на початку березня 1996 року видно, що керівництво Кабміну чітко розуміє: атомна енергетика, пом'якшивши взимку 1995 — 1996 років енергетичну кризу, показала себе надійною, стабілізуючою галуззю в державі і їй, як пріоритетній, уряд збирається приділяти увагу «за наростаючою». Як саме це відображено в програмі?

На першому читанні програми були прийняті (тобто проголосовані) такі показники капітальних витрат до 2010 року на розвиток атомної енергетики і промисловості та енергомашинобудівного комплексу: відповідно 913, 887 трильйонів карбованців і 699, 840 трильйонів карбованців. На друге читання раптом виносяться зовсім інші показники (в роз'ясненнях нема навіть натяку на автора цієї поправки) — 376,7 трильйона карбованців (зменшення у 2,5 раза) і 76,647 трильйона карбованців (зменшення у 9,2 раза). Особливо вражає зміна другої із згаданих цифр, бо це веде до остаточного розвалу українського енергомашинобудування. Цікаво, для якої з відомих західних фірм в цій галузі «розчищається» ринок збуту енергомашинобудівної продукції в Україні та від кого ми будемо залежати в енергетиці через 15 років?

Чи це не реальна загроза національній безпеці, самій державності України? Чи, може, ми помиляємося?

Давайте візьмемо найголовніший об'єкт національної безпеки — людину.

В роз'ясненнях Кабінету міністрів до програми наводяться цифри: потреби в паливі для енергетики до 2010 року (в порівнянні з 1990 роком) планується зменшити на 18,8%. І говориться, що водночас збільшується «потреба в ньому житлово-комунального сектора на 17,5%, що свідчить про соціальну направленість програми» (так сказано в тексті). А фактично частину проблем з паливом перекладаємо з плечей держави на плечі громадян.

На жаль, на цьому перелік запитань до програми не завершується, що говорить про необхідність її доопрацювання.

Що можна запропонувати?

Для створення в Україні електроенергетичної галузі, незалежної від імпортних енергоносіїв, маємо провести протягом наступних 20 років структурну перебудову електроенергетики, взявши за її основу атомні електростанції (50 — 70%), теплові електростанції із спалюванням вугілля в циркулюючому киплячому шарі з газотурбінними надбудовами (45 — 25%) та існуючі гідроелектростанції (5% від загального видобутку електроенергії).

Щоб запобігти руйнуванню власних енергомашинобудівної, проектної та енергобудівельної галузей, маємо спробувати на державному рівні домовитися з керівництвом Китайської Народної Республіки, що саме нині почала стрімко розвивати електроенергетику, про виготовлення в Україні значної частки енергетичного обладнання та розробки проектів електростанцій на органічному та ядерному паливі для КНР на умовах, вигідних для китайського замовника. Це можуть бути поставки обладнання із остаточним складанням на китайських підприємствах із зниженням за рахунок цього ціни (порівняно зі світовою). Це може бути й передача досвіду українських енергетиків та енергомашинобудівників, а також використання позитивного досвіду роботи китайських ДРЕС «Нанкін» та «Інко», що мають у своєму складі українське обладнання. До речі, такі переговори ведуться з Китаєм з боку Росії, Японії, США, Франції та Німеччини, а ми чомусь залишаємося осторонь.

Щоб мати можливість підготуватися до структурної перебудови, потрібно:

а) протягом найближчих трьох — п'яти років провести санацію обладнання на діючих електростанціях, що потребує небагато коштів і дасть вагомий ефект, перш за все продовження терміну надійної роботи. Наприклад, придбавши за один мільйон доларів США пересувну вібролабораторію, можна за рахунок кращого ущільнення турбін отримати додатково без капітальних вкладень до одного відсотка електроенергії щороку, тобто повернути початкові витрати на цю санацію протягом 2 — 3 місяців;

б) розробити проекти докорінної перебудови та модернізації обладнання електростанцій, щоб забезпечити в майбутньому структурну перебудову енергетики, відмовившись від імпорту газу та нафти;

в) затвердити на державному рівні умови енергозбереження. Для цього встановити для кожного підприємства, сільського господарства або акціонерного товариства, житлово-експлуатаційного управління тощо розумний і достатній рівень споживання електроенергії, до якого кожен споживач отримує її за низькими, умовно пільговими цінами, а будь-яке перевищення цього рівня має сплачуватися в чотирьох-, п'ятикратному обсязі;

г) на державному рівні створити аудит з використання енергетичних ресурсів (електроенергії, палива, енергетичного обладнання);

д) терміново вжити заходів з обмеження забруднення довкілля, особливо на сході України, застосувавши спосіб заохочення тих керівників та колективів, що свідомо й на ділі бережуть довкілля, та спрямувати бюджетні кошти на захист екології саме у східному регіоні.

А ще маємо створити власну індустрію переробки та збагачення ядерного палива, взявши за взірець сорбційну технологію академіка Ласкорина, що дозволяє майже в десять разів дешевше, ніж за світовими цінами, виробляти збагачений уран-235. Цю сорбційну технологію свого часу було передано Китаю та НДР.

Необхідно зберегти у вищих та середніх навчальних закладах України умови для підготовки фахівців для електроенергетики нашої країни.

Після затвердження кожна з цих тез має перетворитися на окрему програму, що, на нашу думку, сприятиме виходу України з енергетичної кризи та піднесенню економіки держави в цілому, покращенню життя нашого народу.

Це і є дійсна реалізація однієї з форм забезпечення національної безпеки — розвиток економічного потенціалу України.

Олег ЧОРНОУСЕНКО,
народний депутат України, заступник голови Комісії Верховної Ради України з питань оборони і державної безпеки;
Юрій КОСЯК,
доктор технічних наук.

Гель для душа
(код 1449, $4,30)
и гель-дезодорант
(код 1516, $3,15)
из серии
«Морская терапия»
с вытяжками
морских
водорослей.

Смягчающая
пена
для ванн
с соком
дыни
и персика
(код 1416, $4,00).

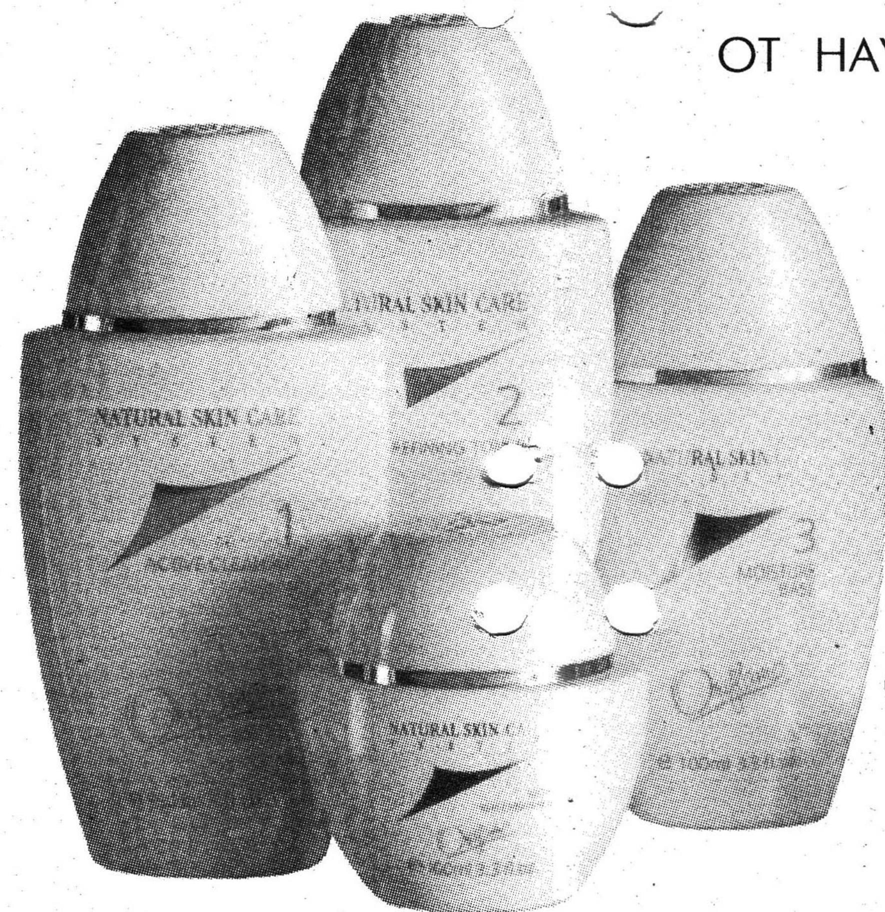

Серия «Алоэ»
для всех типов кожи:
дневной
увлажняющий крем
(код 1184, $4,50);
очищающий гель
(код 1004, $3,80);
тоник (код 1134,
$4,00);
очищающий крем
(код 1044, $4,00).

Oriflame

ЛУЧШЕЕ
ОТ ПРИРОДЫ
ЛУЧШЕЕ
ОТ НАУКИ

Новый состав «Природной системы
ухода за кожей»: очищающий крем
(коды 1014, $5,50 и 1049, $5,50);
тоник (коды 1114, $5,20 и 1127, $5,20);
д[illegible]ной увла[illegible]ющий крем
(к[illegible] 1197, [illegible]60 и 1198, $6,60);
ночной крем (коды 1244, $8,00 и 1247, $8,00).

Успокаивающий гель для век
(код 1277, $ 4,60)
и маска для снятия
усталости с век
(код 3201, $ 9,40).

Отшелушивающий крем
для лица с экстрактами
березы и ромашки
(код 1012, $5,60).

Крем,
замедляющий
процесс
старения
(код 1203, $7,60)
и интенсивный
увлажняющий
крем
(код 1295, $5,50).

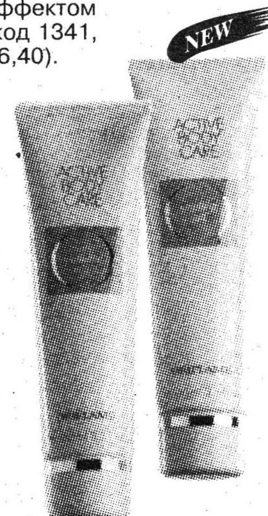
Туалетная вода
«Аспазия»
(код 7460 , $13,70)
и дезодорант
«Аспазия»
(код 1561, $4,30).

Парфюмерно-косметическая серия для женщин
«Джордани»: туалетная вода (код 7435, $12,4),
дезодорант (код 1535, $3,50),
крем для тела (код 1335, $6,00),
румяна-пудра в шариках
(код 2508 ,$10,00)
и кисточка для
пудры
(код 9536,
$7,00).

Стимулирующий крем
против целлюлита
с кофеином
и кокосовым маслом
(код 1721, $8,00)
и охлаждающий гель
с увлажняющим
эффектом
(код 1341,
$6,40).

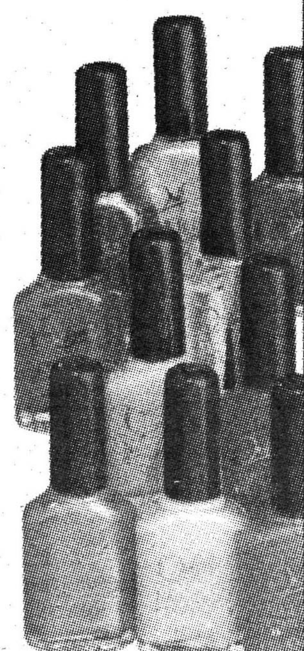
Коллекция
«Королевский бархат»
для зрелой кожи:
крем для шеи и бюста
(код 1290, $7,00);
крем для век
(код 1270, $5,10);
очищающий крем
(код 1037, $6,50);
ночной крем
8-часового действия
(код 1265, $15,50);
липосомная эмульсия
(код 1238, $11,60).

Парфюмерная серия
для мужчин «Гласье»:
лосьон после бритья
(код 8191, $13,00),
дезодорант,
(код 8391, $3,50),
бальзам после бритья
(код 8192, $4,00)
и дезодорант-спрэй
(код 8392, $5,00).

Коллекция
лаков для
ногтей
(код 66ХХ, $2,50).

Концентрированный питательный
крем с коллагеном, витаминами А
и Е (код 1278, $13,70)
и крем для век с
растительными
церамидами
(код 1271,
$5,10).

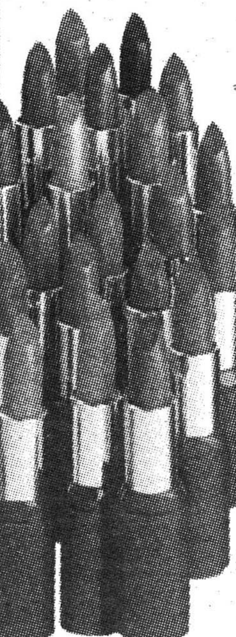
Серия средств
для проблемной кожи:
очищающий гель
(код 1011, $4,60);
лечебный
корректирующий
карандаш
(код 2266, $3,15);
очищающая
маска-гель
(код 1227, $3,80);
очищающий
лосьон
(код 1013, $5,10).

Серия «Soft & Silky»
для ухода
за телом
лосьон для тела,
(код 1324, $4,80),
крем для рук
(код 1460, $2,50),
шариковый дезодорант
(код 1557, $2,50).

Декоративная
косметика для
глаз и нежный
гель для
удаления
макияжа
(код1010, $3,15).

Увлажняющая
губная помада
с витамином Е
(код 58ХХ, $2,60).

Серия для укладки волос:
гель (код 1679, $3,15),
пенка (код 1672, $4,30)
и лак (код 1670, 3,65).

У КОМІСІЯХ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Комісія з питань оборони і державної безпеки обговорила і підтримала кілька поданих Кабінетом Міністрів України документів.

Серед них — доопрацьований парламентськими комісіями проект Закону «Про космічну діяльність». Він визначає загальні правові засади такої діяльності в Україні. Розглянуто й проект постанови Верховної Ради України про проведення в порядку експерименту приватизації авторемонтного заводу № 83, який перебуває у віданні Міністерства оборони. Члени комісії висловились за доцільність приватизації цього підприємства за умови збереження 51 відсотка акцій за державою та виконання для неї необхідних замовлень.

Комісія підтримала зміни до статті 23 Закону України «Про загальний військовий обов'язок і військову службу». Зокрема, пропонується скоротити строк військової служби до 18 місяців. Термін служби лишається попередній (24 місяці) для матросів і старшин на кораблях, суднах і в берегових частинах бойового забезпечення ВМС України та в морських частинах Прикордонних військ.

Комісія ухвалила пропонувати на розгляд Верховній Раді у першому читанні проект Постанови про внесення змін і доповнень до Положення про паспорт громадянина України. На думку депутатів, слід законодавчо визначити порядок внесення до паспорту запис щодо відношення його власника до військової служби і виконання ним військового обов'язку.

Запропоновано Верховній Раді розглянути у першому читанні проект закону «Про статус ветеранів військової служби».

За дорученням керівництва Верховної Ради, Комісія з питань Регламенту, депутатської етики та забезпечення діяльності депутатів проаналізувала склад постійних парламентських комісій. Зважаючи на важливість оптимізації забезпечення ефективності законотворчої роботи, члени комісії ухвалили внести на розгляд сесії питання про скорочення їх чисельності, забезпечивши при цьому пропорційне представництво депутатських груп (фракцій) у складі постійних комісій. Процес реформування пропонується провести після прийняття Конституції України.

На засіданні прийнято Положення про Комісію з питань Регламенту, депутатської етики та забезпечення діяльності депутатів. На думку членів комісії, цей підзаконний акт сприятиме більш чіткому визначенню компетенції комісії.

Обговорено звернення фракції Народного Руху щодо приведення у відповідність вимогам статті 4.2.1 Регламенту назв фракцій «Комуністи України за соціальну справедливість і народовладдя» та «Соціально-ринковий вибір» (в основному до неї ввійшли представники Ліберальної партії України). Комісія ухвалила рекомендувати цим фракціям привести їх найменування у відповідність з вимогами Регламенту, щоб повна та скорочена назва збігалася з назвою відповідної партії.

Розглянуто питання про позбавлення виплат (пов'язаних з виконанням депутатських обов'язків) тих депутатів, які не відвідували окремі пленарні засідання у лютому та березні цього року без поважних причин.

Група народних депутатів України, членів постійних комісій з питань бюджету і з питань базових галузей та соціально-економічного розвитку регіонів, за участю фахівців Кабінету Міністрів, міністерств і відомств перебувала у Запоріжжі для вивчення питань розвитку Заводського району.

Народні депутати ознайомились з умовами проживання мешканців житлового району Павло-Кічкас, станом житлово-комунального господарства, соціально-побутової сфери. Зазначалося, що його комплексна забудова та благоустрій не здійснювались з повоєнних років, а побудовані в 1945—1946 роках тимчасові житлові будинки відслужили свій строк.

На зустрічі народних депутатів з головою районної Ради народних депутатів, керівництвом держадміністрації району, директорами гігантів вітчизняної промисловості («Запоріжсталь», «Дніпроспецсталь», «Запоріжкокс» та інших) було обговорено наболілі питання фінансування житлового будівництва, спорудження об'єктів соціальної сфери та інженерно-транспортної інфраструктури, заходів по охороні оточуючого середовища тощо. Було окреслено також шляхи вирішення цих та багатьох інших питань.

Прес-служба Верховної Ради України — Укрінформ.

Був урочистий вечір...

Українська фінансова група відзначила п'ятиріччя. Успіхами, благодійництвом, підтримкою мистецтва

КУЛЬМІНАЦІЄЮ святкування 5-ї річниці Української фінансової групи став благодійний вечір в «Українському домі». УФГ наповнила власні ювілейні заходи передусім конкретним доброчинним змістом: відмовившись від банкетів та інших атрибутів «комерційних іменин», вона в дні Великого посту спрямувала зусилля на матеріальну допомогу малозабезпеченим, пенсіонерам, інвалідам, багатодітним сім'ям, сиротам, хворим, іншим людям, що потребують підтримки у нинішній нелегкий кризовий час. Підтримано також ряд проектів культурно-мистецького життя, здійснено пожертви церквам і монастирям.

На вечорі голова Українського фонду культури Борис Олійник і президент УФГ Валерій Бабич вручили стипендії, подарунки, квіти 25 лауреатам і 29 дипломантам конкурсу «Юні таланти України», взятого нинішнього року під опіку Українською фінансовою групою.

Сьогодні УФГ веде бізнес не лише в 22 областях України і в Автономній Республіці Крим, а й поєднана діловими проектами з колегами більш як у 110 зарубіжних країнах. Тому Ігор Сотуленко, генеральний директор представництва компанії «Мазда», пани Сакі Сан та Морога Сан, представники найбільшого в світі торгового дому — японського «Іточі», чий щорічний обіг капіталів становить 160 мільярдів доларів, засвідчили респектабельну знаність, авторитетність і перспективність діяльності Української фінансової групи на світовому ринку.

Представники західного Донбасу, краю, що виявив найвище довір'я Валерію Бабичу, обравши його народним депутатом, — Валерій Карлов, голова незалежних профспілок гірників цього потужного вуглевидобувного регіону, Валентин Чебан, директор радгоспу «Павлоградський», Ігор Ледін, директор Павлоградського незалежного телебачення — відзначили помітний внесок свого обранця, його колег з УФГ у вітчизняну економіку, захист інтересів гірників, хліборобів, інших трудівників як на теренах політики, так і в повсякденній підприємницькій практиці.

За номерами ювілейних цінних паперів Української фінансової групи було розіграно супер-приз — автомобіль BMW сьомої моделі найпрестижнішого представницького класу (до речі, не зайве сказати, що виграш випав на сертифікат акцій за номером 003948, а оскільки власника його не виявилося в залі, не виключено, що ним буде хтось із читачів). До нього додалося ще 159 інших, серед яких престижна комп'ютерна техніка, банківські сертифікати, грошові премії на суму 1000, 500 і 100 доларів, страхові поліси та інші цінні призи, представлені головною і дочірніми компаніями, що входять до УФГ.

Вітання майстрів мистецтв розпочалися прекрасним твором Кирила Стеценка «Благослови, душе моя, Господа» у виконанні лауреата міжнародних конкурсів хорової капели хлопчиків «Дзвіночок» (до речі, також удостоєної лауреатської відзнаки на цьогорічному конкурсі «Юні таланти України»). А далі — дивовижний вокал патріарха української сцени Дмитра Гнатюка і солістки Національної опери Ольги Нагорної, колоритне мистецтво популярного гурту «Козацькі забави» і талановитої виконавиці народних пісень Ольги Макаренко, твори відомого поета-пісняра Андрія Демиденка, виступи вже повноправних класиків сучасної української естради Віталія і Світлани Білоножків, Павла Зіброва і Алли Кудлай, чудова ведуча вечора народна артистка України Тамара Стратієнко... Їм цього вечора вдалося виконати творче надзавдання, поставлене головним режисером програми, заслуженим діячем мистецтв України Андрієм Демиденком.

І цілком природно сприйнявся фінал вечора, коли всі присутні в залі встали і підхопили «Многая літа» Дмитра Бортнянського, заспівану Дмитром Гнатюком. Наступний величний церковний передзвін потонув у оваціях.

Валерій ІВАСЬКІВ.

І таке буває

ПСЕВДОЛОГИ ІМ'ЯРЕК. ЕПІКРИЗ

ОСТАННІМ часом на сторінках деяких газет чимало уваги приділяється всіляким «сенсаціям». Причина, мабуть, у тому, що в період становлення політичної палітри суспільства дедалі наполегливіше вдаються до них люди, які, м'яко кажучи, говорять неправду з того чи того факту, щоб привернути увагу до себе, до своєї персони хоча б у такий спосіб. Багатьох цей феномен шокує, читачі запитують, як цю брехню розуміти, як її розцінювати? Відповідь треба шукати, і не лише у політологічному аспекті проблеми.

В медицині існує поняття «патологічні брехуни» (псевдологи), тобто люди, які говорять неправду, а точніше, завжди брешуть (обдурюють) і свято в цю брехню вірять. Причому, коли вони розповідають про якусь подію чи про якесь дійство, то настільки пишномовно все це описують, з такими найделікатнішими і тонкими подробицями, що оточуючі цю брехню сприймають як правдиву розповідь, або як «розкриття таємниць».

У таких людей існує постійна потреба привертати до себе увагу і осліплювати яскравістю своєї особистості. Це в медицині ще називається міфоманією, станом «брехунів і крутіїв». Найчастіше такі особи кмітливі, тямущі, володіють даром красномовності і вміло використовують у своїх цілях будь-які знання і будь-які здібності. Вони можуть здаватися всебічно освіченими, володіючи при цьому запасом знань, які почерпнули чи то із словників, чи то з популярних брошур. Судження таких людей поверхові, вони мають нахил до самозаведення, але при цьому не витримують сильного напруження, легко відволікаються. Їхні духовні інтереси дріб'язкові, а робота, яка вимагає настійливості, старанності й акуратності, швидко стомлює, викликає відразу. Будучи людьми легковажними, вони не в змозі глибоко переживати, вони примхливі, не мають постійних уподобань і не налагоджують міцних стосунків з людьми.Як правило, у таких людей нетривалі шлюбні стосунки. Їм бракує почуття обов'язку і відповідальності. Полюбляють вони тільки себе, якщо про щось розповідають, самі собою хизуються: «Ах, який я гарний!». Це стає нормою їхньої поведінки.

Самі, захоплюючись своєю брехнею, вони забувають, що це — брехня. Інколи вона наївна і не має сенсу, але у більшості випадків вони мають з неї користь, намагаючись вразити уяву співбесідників своєю колосальною вигадкою, викладаючи все до найменших деталей. Їх самовладання на момент викриття вражає, вони легко викручуються, коли їх «притискають до стіни», і коли їх запідозрять, вони доходять до відчаю і втрачають самовладання, часто заглядаючи до чарки, що ще збільшує небезпеку, погіршує стан і посилює патологію.

Психіатрична практика підтверджує, що дана патологія частіше зустрічається в істеричних осіб (істерична форма психопатії, тобто істеричний прояв патологічного характеру), не так часто при шизофренічному процесі в початкових його формах. Хворі полюбляють бути у центрі уваги, кумиром суспільства або «центром» своєї компанії. Їхня брехня буває настільки правдоподібною, що захоплює довірливих оточуючих, завдяки переконливому, добре поставленому голосові псевдолога, вони можуть не тільки повірити у брехню, а й переказати її потім, тобто стають індуційованими псевдологами, у своєрідний спосіб інфікуючись від хворих. Саме індуціювання залежить від ступеня розвитку мозку слухача, від його інтелекту. Чим менше розвинене мислення, чим нижчий інтелект, тим більше така людина схильна до індукції псевдолога. Люди, які потрапляють під вплив індукції, у більшості випадків мають примітивне мислення і, як правило, інфантильні, потребують опори, сильної особистості, їм потрібен Бог або вождь хоча б на даний момент. Людина з розвиненим інтелектом може швидко (миттєво) зробити аналіз і синтез брехні специфічного хворого, захиститися тим самим від його впливу.

Патологічні брехуни можуть організовувати секти і деякий період часу ними керувати (прикладом може бути «Біле братство»), можуть очолювати якусь злочинну зграю або псевдополітичну групу. Але все це тимчасове, оскільки причина такої поведінки швидко розкривається.

В науково-медичній літературі мені як ученому не доводилося раніше зустрічати псевдологів-політиків. Дещо нагадує їх образ барона Мюнхаузена, брехня якого наївна і безневинна, а тому сприймається з задоволенням.

Але останнім часом на політичній арені з'являються все частіше патологічні псевдологи і люди, які використовують їхню патологію. Вони не наївно і безневинно брешуть, а з користю для себе. Їхня мораль в даному випадку схожа на мораль зрячого, який вдягає темні окуляри, щоб вийти на паперть. Це небезпечно. Як лікар хочу викласти своє розуміння цього явища, зробити профілактичне попередження.

Під час розгляду законопроекту «Про психологічну допомогу» маємо обов'язково внести статтю про психіатричну експертизу осіб, які наймаються на державну службу і висуваються на виборну посаду.

Якщо людина сідає за кермо автомобіля, вона має пройти експертизу, представити медичний висновок про стан її здоров'я, в тому числі має бути і висновок психіатра і нарколога. Водія автомобіля не випустять із автопарку без проби на алкоголь. Мимоволі постає питання: чому здійснювати в тому чи тому вигляді владу — не така відповідальна робота, ніж керувати автомобілем? Чому в політику можуть йти занепалі силою люди, психічно неврівноважені, випивохи і ще гірше — псевдологи?

Ми живемо не в «країні дурнів». Тому не Кіт Базиліо і Лисиця Аліса напідпитку мають «вправляти» нам мізки, індуціюючи свою хворобу на оточуючих та й ще в величезних масштабах через засоби масової інформації.

Давно відомо, легше профілактувати, тобто попередити захворювання, ніж його лікувати, але якщо хвороба розігралась, тоді треба шукати ефективні «нейролептики», в тому числі у правовій сфері. Поведінку псевдологів обмежити всіма законними засобами. Порушення орієнтації особистості у політиці визначають глибину і складністю патологічної структури, що виникла, і тому припускає підвищення ролі соціального оточення, яке спирається на законодавчу основу. Це один із найважливіших шляхів корекції згаданої патології, захисту громадян від патологічних і професіональних брехунів.

Ніна МАРКОВСЬКА,
народний депутат України (Соціалістична фракція),
доктор медичних наук.

Минуле — не сон, а страшна дійсність

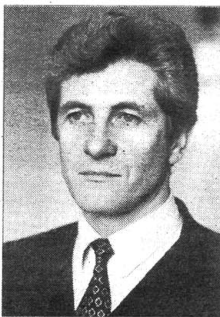
Про соціально-політичні аспекти геноциду КПРС проти українського народу

ТРИВАЛИЙ час вважали, що помиляються лише окремі люди чи невеликі соціальні групи, але класи, тим паче народи, в цілому помилятися не можуть.

На жаль, XX століття незаперечно доводить, що це не так. Помилялися народи, які дозволили оволодіти собою ідеї націонал-соціалізму, і дорого заплатили за «німецьку провину».

Фатальною помилкою виявилася й утопічна ідея комунізму. Крилатий вислів, що «комунізм — це Радянська влада плюс електрифікація всієї країни», набув у реальному житті іншого змісту: соціалізм — це авторитарна влада плюс бюрократизація всієї країни.

Ось чому на наших очах відбувся необоротний розпад «соціалістичного табору» і триває розщеплення «нової історичної спільноти людей», системи, яку видавали за непорушний моноліт, що забезпечував солодке життя небагатьом за рахунок усіх тих, хто перебував у полоні міфів. Однак не варто впадати в розпач, бо це аж ніяк не кінець історії, а лише кінець Великої Утопії, хоч декому не хочеться того визнавати. Бо внаслідок цього має настати неминуче визнання історичної провини, в тому числі й особистої.

«Чи можу я роздумувати про закон, якщо я озброєний?» Саме так, за свідченням історика Плутарха, одного разу прорік відомий римський полководець та політичний діяч Помпей. До речі, К.Маркс охарактеризував його як вельми посереднього полководця та політичного діяча, який, привласнивши чужий успіх, незаслужено зажив слави. Відтоді минуло багато століть, над світом прогриміли тисячі великих та малих воєн, але в освіченому XX столітті продовжували діяти впливові сили, які дотримувалися застарілого принципу, неприйнятного для цивілізованого суспільства, стверджуючи, що там, де гуркотять гармати, мовчить право. Прикладом цього є здійснений більшовиками понад сімдесят років тому жовтневий переворот у Росії, експансія комуністичної політики і тоталітарного режиму в інші країни, зокрема в Україну, шляхом окупації та знищення її національної державності, духовності та культури з метою об'єднання розсипаних частин Росії у складі більшовицької неоімперії.

Навіть шовіністично настроєні кола у Росії не приховували радощів з приводу практичних дій комуністів, які протягом короткого терміну не тільки відновили традиційні російські форми суспільного, господарського та культурного життя, а й, мілітарно подолавши національно-визвольні рухи більшості неросійських народів, відтворили територіальну цілісність Російської імперії практично у колишніх кордонах та зберегли домінуюче становище панівної російської нації.

Лідер Союзу російського народу (СРН), чорносотенець, монархіст В.Шульгін, який прийняв у Миколи II зречення від престолу, ще 1920 року писав: «Прапор єдиної Росії фактично піднесли більшовики... Інтернаціонал виявився знаряддям розширення території... для влади, яка возсідає в Москві... Соціалізм змиється, але кордони залишаться... Російська мова во славу Інтернаціоналу знову посіла шосту частину суходолу... Байдуже хто..., Ульянов чи Романов, робитиме справу Іоанна Калити... щодо збирання докупи російських земель».

В.Шульгін рішуче заперечував, що будівництво соціалізму започаткували комуністи. Він вважав, що соціалізм як напрям державної політики широко запроваджувався в Росії, щонайменше, за 60 років до них: «Найбільший за розмірами соціалістичний досвід належав російським імператорам. Олександр II відібрав у поміщиків половину землі... й віддав її селянам... у соціалістичне користування». Процеси соціалізації та великомасштабного більшовицького одержавлення народів, на думку В.Шульгіна, також свідчили про повернення до старої російської економічної моделі.

Адже й тенденція створення централізованої деспотичної держави також має два корені: опричники царя Іоанна Васильовича мають певну духовну покревненість із партією комуністів. І ті й ті мали одне завдання: боротися проти «земщини». Тобто проти земельного самоврядування та станового представництва, а тому «Ленін є герой». Ленін, свідомо чи несвідомо, став знаряддям, інструментом Білої Думки».

Але на відміну від політики Російської імперії більшовицька державність насаджувалася з допомогою насильства і тиранії, придушення спротиву поневолених народів, спираючись на моноідеологію її провідників.

***УВЕСЬ** моральний жах терору, його вплив на розклад людської психіки визначався не окремими вбивствами і навіть не кількістю їх, а саме системою, яку насаджувала більшовицька диктатура, що за жорстокістю випереджала фашизм.*

Проте й ставлення більшовиків до фашизму не було однозначне. Ще 1923 року М.Бухарін у доповіді Комінтерну на XII з'їзді РКП(б) вказав на його спорідненість із російським більшовизмом: «Характерным для методов фашистской борьбы является то, что они больше, чем какая бы то ни было партия, усвоили и применяют на практике опыт русской революции. Если их рассматривать с формальной точки зрения, т.е. с точки зрения их политических приемов, то это полное применение большевистской тактики и специального русского большевизма: в смысле определенной системы бросания своих сил, «Учраспредов», мобилизаций и т.п. и беспощадного уничтожения противника, когда это нужно и когда это вызывается обстоятельством. Их главной целью является уничтожение основных организующих сил рабочего класса...».

Очевидно, поділяючи цю думку, вже 1939 року Сталін відрекомендував Л.Берію гітлерівському міністрові закордонних справ Ріббентропу із жахливим жартом: «Це наш Гіммлер».

«Наукове поняття диктатури» з її «нічим не обмеженою, ніякими законами, ніякими абсолютно правилами» владою реалізувалося на практиці одразу ж після жовтневого перевороту і було експортоване в Україну після знищення її національної державності.

Були ліквідовані суд і вся система правосуддя. Її замінили ревтрибунали, які вершили судилища на свій, суто класовий, лад на підставі «пролетарської совісті і революційної самосвідомості». До цього додавався практично не контрольований самосуд. Гасло класичного марксизму «експропріація експропріаторів» вилилося у ближче та зрозуміліше неграмотній масі: «Грабуй награбоване!»

Л.Троцький, який відзначався скрупульозністю у переповіді подій, пригадував, що через декілька днів після приходу до влади Ленін «в комічній безпосередності» скаржився на ще існуючу попервах вільну пресу (не виключаючи і М.Горького з його «Новой жизнью»), яка на всі лади паплюжила та викривала більшовицький лозунг «грабуй награбоване». «Хто ж вимовив ці слова? — із удаваним здивуванням запитав Л.Троцький. — Це вигадка?» «Ні, — заперечив Ленін, — я справді колись сказав: «ыГрабуй награбоване», але невдовзі забув». Проте буржуазна преса запам'ятала. Та й народ жодне інше гасло не сприйняв би із таким завзяттям.

Зокрема, «батько наукового комунізму» К.Маркс зазначав: «Безрезультатная резня после июньских и октябрьских дней, бесконечное жертвоприношение после февраля и марта, уж один этот каннибализм контрреволюции убедит народы в том, что существует лишь одно средство сократить, упростить и концентрировать кровожадную агонию старого общества, кровавые муки родов нового общества, только одно средство — революционный терроризм».

Згодом його послідовник В.Ленін цитує це положення у своїй праці «До історії питання про диктатуру» і розгортає далі, доводячи до чіткості наукового визначення: «Научное понятие диктатуры означает не что иное, как ничем не ограниченную, никакими законами, никакими абсолютно правилами не стесненную, непосредственно на насилие опирающуюся власть».

Та оскільки клас у цілому (пролетаріат як найпередовіший) навряд чи може здійснювати, не розпорошуючись, концентроване насильство та владу, останню перебирає його авангард — компартія, організовуючи та спрямовуючи репресивну систему проти національно-визвольного руху, утверджуючи більшовицьку державність шляхом масового терору.

То хіба не слушна народна мудрість: скажи, хто твої «дорогие товарищи», і я скажу, хто ти. Адже знав Ленін, що його друг «залізний Фелікс» Дзержинський (Руфін), на допомогу якого він покладається, не менш жорстокий, аніж Лацис, який «истреблял буржуазию как класс». Добре йому було відомо й про виношувані головою Всеросійської ЧК плани створення концтаборів для інакомислячих. До того ж, безпосередньо Ленін був ініціатором і натхненником утворення концтаборів.

***НЕ СХОДИЛО** з язика слово «розстріляти» і в комісара юстиції «товариша» Штейнберга, що сидів у Кремлі поруч із Леніним. А тому й не дивно, що очолити ЧК в Україні Москва довірила Лацису, а Київське — осяяному кривавим революційним ореолом убивцеві царської сім'ї Соріну (Блувштейну). І вони довіри виправдали. Разом з вірними інтернаціоналістами Івановим, Солов'йовим, Харитоновим, Вальцманом, Боровиком, якимось Японцем, обвішаним золотом садистками Розою і Зіною лише протягом трьох місяців після «визволення» Києва закатували і розстріляли десятки тисяч українців.*

А на Кубані нащадків Запорозької Січі мордував кат царської сім'ї А. Белобородов (Я. Вайсберг), якому Ленін радив не вбивати, а «знищувати противника». І майоріли на українських землях криваві прапори. Червоні перемагали. «Тріумфальна хода» радянської влади по Україні тривала...

Наслідки злочинної імперської політики Комуністичної партії виходять далеко навіть за її і без того страхітливі межі: вони воістину безмежні, адже розбещували одвічну традиційну християнську моральну систему.

На місці зрізаного цвіту нації постали покидьки, люди безчесні та корисливі, готові на все заради особистої вигоди. Місце справжньої культури та моральності посіла авторитарно-бюрократична субкультура: потворна,офіціозна, брехлива та лицемірна, ворожа до всього українського, національного, на основі якої розвинулася бездуховна субкультура авторитарної бюрократії наступного періоду, що стала підгрунтям правової системи імперського режиму. Ця «культура» збігалася з ідеологією правлячої Компартії і постійно використовувалася нею як знаряддя репресивної системи у придушенні національних змагань поневоленого народу.

Нюрнберзький міжнародний трибунал звинуватив та покарав гітлерівських нацистів за злочини проти людства та людяності, геноцид проти окремих націй та народностей.

Більшовизм, сталінізм та комунізм — складники єдиної ідеології тоталітарної радянської імперії — чинили геноцид проти власного народу, до того ж цілком усвідомлено, цілеспрямовано та планомірно, звівши таку політику в ранг державної, застосовуючи для її реалізації збройні загони партії в особі ВЧК-ОГПУ- НКВД-НКГБ-МГБ-КГБ.

Із здобуттям Україною політичної незалежності уможливлюється реалізація могутніх суспільних потенцій народу, всього того, що колись декларувала українська Центральна Рада, поставши на історичній арені: «Однині самі будемо творити нове життя». Із минулого суспільство винесло той важливий урок, що досягти цього можна тільки шляхом реформ.

Сьогодні Україна переживає тяжкі часи становлення нового громадянського суспільства, про яке здавна мріяв наш народ. Але процес цей свідомо гальмується певними політичними силами як у країні, так і поза її межами. Демократія вивільняється з-під руїн, залишених посткомуністичним суспільством, яке ще зберегло своє коріння та прагне реваншу. Тож треба нарешті усвідомити, що визволення з-під ярма комуністичної ідеології тоталітарного суспільства — це і є дорога, яка веде до храму світла, віри, надії та любові, до людини та людяності, до розбудови національної державності.

Час урешті-решт визнати історичну провину одержавленої Компартії, що насаджувала в країні режим репресій і терору, та спокутувати її не тільки каяттям і відповідними юридичними акціями. Маємо на увазі,по-перше, реабілітацію всіх без винятку безвинно потерпілих жертв.

Ці та інші заходи слід здійснити гласно, щоб вони стали набутком усієї громадськості, бо це уроки історії. І доки суд пам'яті не буде доведено до кінця, доти ці уроки тяжітимуть над молодим поколінням, негативно впливатимуть на нього в дусі російського національ- шовінізму.

Ми стоїмо на порозі третього тисячоліття, тож мусимо усвідомити, що зможемо ввійти до нього тільки тоді, коли кожен із нас усвідомить усю глибину морального і духовного падіння, спричиненого тоталітарно-імперською ідеологією Комуністичної партії, що призвело до фізичного винищення цвіту нації. Тільки усвідомивши це, ми зможемо позбутися сентиментів про соціалізм із начебто людським обличчям, ступити на дорогу, що веде до храму, а не в небуття. І будьмо пильними, бо навіть на відході Комуністична партія СРСР подбала про своє існування в нових умовах, щоб знову відродитися та пустити метастази у здоровому тілі націй, які обрали свій державницький шлях. Про це свідчить і секретна постанова Політбюро ЦК КПРС від 11 липня 1991 року «Про виробничо-господарську діяльність партійних комітетів і партзакладів».

Нині кошти КПРС та її республіканських підрозділів продовжують працювати на підтримку тих, хто веде боротьбу з незалежними державами єзуїтськими методами і засобами, хто прагне відновлення «единой и неделимой». І доки не відбудеться міжнародний трибунал над комуністичною ідеологією за злочини перед людством, доки у всій повноті не буде продемонстровано її антигуманний і антилюдський характер, доти ми не будемо певні, що минуле не повториться.

Іван БІЛАС, народний депутат України, доктор юридичних наук.

Тероризм — новий вид війни

У БАГАТЬОХ країнах світу проблема боротьби з тероризмом уже вийшла на перший план. Особливу актуальність вона має і в нашій молодій суверенній державі, для якої питання внутрішньої стабільності та правопорядку — визначальні. До того ж прийняття України до Ради Європи накладає на нас додаткові зобов'язання щодо забезпечення прав людини і протидії тероризму.

У сучасній літературі понад сто визначень поняття «тероризм». Але всі дослідники одностайні в думці, що тероризм являє собою специфічну форму насильства, яке спрямоване проти невинних людей.

Відомий дослідник тероризму Б. Дженкінс (США) вважає, що «погроза застосування насильства, індивідуальні акти насильства чи кампанія насильства, які породжують відчуття страху, можуть бути визначені як тероризм». Насильство із застосуванням зброї, не обмежене географічними рамками й жодними нормами, без чіткої лінії фронту, таємність підготовки операцій, їх несистематичний характер — ось які риси тероризму виділяє насамперед Б. Дженкінс.

Важко не погодитися також з англійським дослідником А. Уїлкінсом, який пише, що «терор кардинально відрізняється від інших видів насильства не просто жорстокістю, а вищим ступенем аморальності, нерозбірливістю в засобах і некерованістю».

Тероризм світові відомий давно. Він сягає в глибину віків і виник як насильницький спосіб захоплення та утримання влади. Яскравий приклад — опричнина часів царювання Івана Грозного, коли насильство стало одним із головних важелів управління державою.

Особливого розмаху тероризм набув у другій половині минулого та на початку цього століття. Внаслідок терористичної діяльності народовольців, анархістів та есерів загинули цар Олександр II, прем'єр-міністр П. Столипін, міністр внутрішніх справ В. Плеве, генерал-губернатор Москви великий князь Сергій Олександрович, уфимський губернатор М. Богданович та ін. До цього слід додати замахи на міністра внутрішніх справ Дурново, генерал-губернатора Дубасова і т. п.

Поступово тероризм еволюціонував і набував різних форм та проявів. Особливо його прояви загострилися за радянських часів. Це були депортації цілих народів (кримських татар, інгушів, чеченців, поволзьких німців, кабардинців, балкарців), примусове переселення значної кількості західних українців і білорусів, народів Балтії, штучний голод в Україні, систематичні вбивства політичних противників (Кіров, Троцький та ін.), підтримка й стимулювання терористичних організацій за кордоном.

У формі терористичних актів проходила так звана «суча війна», яка мала місце після Великої Вітчизняної війни між різними гілками кримінальних елементів.

Своєрідним горнилом для підготовки членів терористичних організацій, вбивць на замовлення стала і війна в Афганістані. Своєю жорстокістю, усвідомленням неможливості переможного завершення війни, іншими негативними чинниками вона надламала психіку тисяч наших співвітчизників. Ця довготривала страшна війна сприяла формуванню у свідомості багатьох звички в конфліктних ситуаціях вдаватися до грубої сили із застосуванням зброї.

Після розпаду Радянського Союзу на його теренах склався цілий комплекс передумов існування тероризму соціального, національного, ідеологічного, міжконфесійного, психологічного характеру. До них можна віднести крах тоталітарної системи, різке падіння життєвого рівня переважної більшості людей і подальше їх зубожіння з одночасною появою тонкого прошарку багачів, які нажили свій капітал далеко не праведними способами (тільки 0,3 % населення України мають середньодушовий прибуток 20 тисяч доларів США щомісячно), загострення суспільних суперечностей, зміна світогляду, падіння моральності, торжество цинізму, вибух злочинності. Все це зумовило посилення тероризму.

За своїми основними характеристиками тероризм на землях колишнього СРСР подібний до загальновідомого тероризму у всіх його проявах.

Сьогодні, на жаль, ми змушені констатувати негативні явища й процеси, які створюють реальну загрозу вибуху тероризму і в нашій державі: глибока соціально-економічна криза, протистояння політичних сил, прояви сепаратизму, зубожіння та люмпенізація більшості населення при дуже незначному прошарку середнього класу, зрощення кримінальних, бізнесових і державних структур, великомасштабний незаконний обіг зброї в державі, девальвація моральних та духовних цінностей.

Лише у 1995 році на території України зареєстровано майже 240 кримінальних проявів терористичного спрямування, 164 з яких вчинено шляхом вибуху, 55 — обстріли із застосуванням гранатометів, автоматів та іншої зброї. Захоплено 11 заручників, скоєно посягання на 14 депутатів усіх рівнів та на 8 працівників правоохоронних органів. У результаті цих акцій загинуло більш як 70 чоловік, зруйновано або пошкоджено майже 170 різних будівель і 70 автомобілів. У злочинців вилучено десятки одиниць вогнепальної зброї та набоїв до неї, вибухових пристроїв тощо.

Найбільш вірогідними мотивами або метою скоєння терористичних актів можуть виступати: перешкоджання громадській чи політичній діяльності, спроби захоплення державної влади та зміни конституційного ладу, а також створення ускладнень між державами, зрив міжнародних переговорів тощо.

Таким чином, боротьба з проявами тероризму в нашій державі виступає одним із найпріоритетніших завдань. Вирішення його неможливе без термінового створення державно-правової системи попередження та боротьби з тероризмом.

Нами підготовлено пакет документів для законодавчого забезпечення боротьби з тероризмом. Зокрема, Концепція організації боротьби з тероризмом в Україні на 1996— 2000 роки; Програма боротьби з тероризмом і насильницькими замірами на конституційний лад, права і свободи громадян; Програма боротьби з незаконним обігом ядерних матеріалів, вогнепальної зброї, боєприпасів, вибухових речовин і вибухових пристроїв.

Ми підготували проекти законів України «Про організаційно- правові основи боротьби з тероризмом», «Про внесення змін і доповнень до Кримінального і Кримінально- процесуального кодексів України».

В Концепції обгрунтовано необхідність створення державної системи боротьби з тероризмом, її правове забезпечення, визначено шляхи реалізації передбачених в ній положень. Важлива теза цього документа — забезпечення гарантій прав осіб, які потерпіли від терористичної діяльності. Адже події засвідчують, що внаслідок терористичних актів безвинні громадяни залишаються без даху над головою, засобів для існування та будь-якого відшкодування завданих збитків.

Обгрунтовано також необхідність створення Громадського фонду допомоги потерпілим від терористичної діяльності.

Програма боротьби з тероризмом визначає принципи створення правової бази, організаційно-правових основ захисту об'єктів від вірогідних терористичних актів, кадрового, матеріально-технічного забезпечення організації боротьби з тероризмом. Передбачено й створення єдиного центру з навчально-тренувальним полігоном для підготовки фахівців з боротьби з тероризмом.

Проблема організаційного забезпечення полягає і в тому, що на сьогодні в нашій державі боротьбою з тероризмом займається цілий ряд міністерств та відомств.

А в розробленому нами проекті закону «Про організаційно-правові основи боротьби з тероризмом» передбачено, зокрема, що провідну й інтегруючу роль має відігравати Координаційний комітет з боротьби з корупцією й організованою злочинністю. Можливий інший керівний орган, на який покладається безпосереднє керівництво і координація діяльності всіх державних органів, задіяних у боротьбі з тероризмом, розроблення стратегії, рекомендацій щодо тактики боротьби, організація співробітництва з відповідними органами інших держав, створення банку даних на осіб, здатних до терористичної діяльності, визначення обсягу і характеру відомостей про терористичні акти для висвітлення засобами масової інформації.

При цьому функції прийняття рішень та постановки завдання по знищенню терористів можуть бути покладені на Координаційний Комітет чи СБУ, але за наявності чіткого правового механізму.

Для безпосередньої боротьби з тероризмом передбачається створення в Службі безпеки, МВС і Міністерстві оборони України спеціальних підрозділів.

Я глибоко переконаний, що саме в боротьбі з тероризмом нам необхідно якнайшвидше об'єднати зусилля всіх фахівців загальноєвропейського дому на трьох рівнях: інформаційно-науковому, організаційному (в плані конкретної взаємодії під час проведення антитерористичних заходів); кадровому (для підготовки фахівців).

Необхідне й створення в Європі антитерористичних регіональних центрів з відповідними завданнями і повноваженнями. Зокрема, в Україні міг би діяти такий Центр, зорієнтований на запобігання тероризму в нашій державі, а також в Білорусі, Болгарії, Вірменії, Грузії, Молдові, Угорщині, Чехії.

Ярослав КОНДРАТЬЄВ,
ректор Академії внутрішніх справ.

Чим керуватися: законом чи роз'ясненням?..

У ЮРИДИЧНІЙ літературі, та не лише в ній, давно зазначено, що деякі високопоставлені чиновники окремих відомств, що страждають на правовий нігілізм, часто намагаються інструкціями, положеннями, а іноді просто роз'ясненнями «підправити» видані закони, витлумачити їх у вузьковідомчих інтересах.

Типовими зразками такої дії є консультації-роз'яснення податкової інспекції про пільги ветеранам війни з прибуткового податку.

У Законі «Про статус ветеранів війни, гарантії їхнього соціального захисту», прийнятому 22 жовтня 1993 р., сказано, що учасників бойових дій звільняють «... від сплати прибуткового податку з усіх отриманих ними доходів» (п.18 ст. 12), а щодо інвалідів війни окремою нормою зафіксовано їх звільнення «... від сплати податків, зборів і мита всіх видів і земельного податку» (п.23 ст. 13). Здавалося б питання розв'язане гранично чітко і ясно. Проте на місцях податкові інспекції, посилаючись на відповідні роз'яснення Головної державної податкової інспекції України вважають, що ветерани і інваліди війни мають сплачувати прибутковий податок, якщо їхні доходи перевищують п'ятнадцять мінімумів доходів у межах місяця, що їх не оподатковують, при цьому пільги можуть застосовуватися лише щодо доходів за місцем основної роботи.

Свою думку податкові інспекції намагаються обгрунтувати тим, що Декретом Кабінету міністрів від 26 грудня 1992 р. (ст.6) «Про прибутковий податок громадян» встановлено, що пільги з податку можуть застосовуватися лише за місцем основної роботи. Така норма у названому акті дійсно є. Проте її не можна застосовувати до ветеранів і інвалідів війни. По-перше, тому, що цей декрет видано раніше Закону «Про статус ветеранів війни...». А згідно з одним найважливішим правовим принципом, якщо раніше прийнятий акт суперечить щойно прийнятому, то діє останній. По-друге, декрет має загальний характер, бо він стосується всіх громадян — платників податку, а Закон «Про статус ветеранів війни...» є спеціальним актом, оскільки він стосується лише певної групи осіб. І тут діє інший важливий правовий принцип: якщо у спеціальному нормативному акті питання розв'язується інакше, ніж у загальному, то має застосовуватися спеціальний.

Неспроможне посилання податкових інспекцій і на ст. 23 Закону «Про державний бюджет України на 1994 р.» у частині відшкодування податку з прибутків, які перевищують п'ятнадцять мінімумів прибутків протягом місяця, що не оподатковуються, бо закон цей обмежений часом дії протягом 1994 р. Він не міг застосовуватися ані щодо відносин 1995 р., ані щодо відносин, які складаються 1996 р. Це мало б місце, якщо б дію цього закону або окремих норм його було поширено на наступний час актом Верховної Ради України. Але такого акта з питання, що розглядається, немає.

Неправильною є і спроба податкових інспекцій зобов'язати інвалідів війни подавати декларацію про свої прибутки. Це не має рації, якщо вони звільнені від сплати всіх податків і зборів.

Таким чином, намір податкових інспекцій за допомогою неправомірного, казуїстичного тлумачення чинного законодавства «підправити» Закон «Про статус ветеранів війни...» обмеженням наданих їм пільг, є явно неспроможним.

Роз'яснення податкових інспекцій виявляються ще більше дивними після прийняття Закону «Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», на самому початку якого буквально сказано ось що: «Нормативні акти органів державної влади і органів місцевого самоврядування, що обмежують права і пільги ветеранів війни, передбачені цим законом, є недійсними» (ст.2).

Щоб зупинити безпідставні обмеження прав ветеранів і інвалідів війни і покласти край суперечливій практиці на місцях, очевидно, слід Головній державній податковій інспекції України терміново скасувати свої помилкові роз'яснення, повідомивши про це у тому самому друкованому органі, в якому їх було опубліковано. А якщо інспекція не вважатиме за потрібне це зробити, то, ймовірно, Верховна Рада сама поправить її, зробивши відповідні висновки. У правовій державі, яку ми будуємо, не можуть бути замість законів і всупереч їм відомчі роз'яснення і вказівки.

Микола АБРАМОВ,
кандидат юридичних наук.

Брацлав і брацлавчани

Дещо про минуле, сучасне і майбутнє колишнього полкового, воєводського, повітового, а нині районного центру

Брацлав. Церква Миколая. 1837 р.

ПРО МИНУЛЕ писати легше. Про сучасне — важче, але якщо сьогодні лаяти усе і вся, то й не дуже важко. А от про майбутнє... Та ж без Учора нема Сьогодні, а без Сьогодні не буде Завтра. У цьому триєдиному вимірі ми й спробували глянути на одне з найстаріших міст України — Брацлав.

Це селище міського типу (за нинішнім статусом) розташоване на одній з мальовничих річок України — Південному Бузі, за 65 кілометрів південніше Вінниці і майже на такій самій відстані від Дністра, де ми межуємо з Молдовою.

Про минуле... (майже хронологічно)

Рік 1059. Вірменські літописи згадують про Брацлав над Бугом серед міст, з якими купці з-над озера Севан вели жваву торгівлю. Початок XII ст. — Брацлав у польських хроніках, а в староруських — Браславль. Одна з версій пояснює походження назви тим, що засновником міста був слов'янин Брячислав. Є й інші припущення. Так, спираючись на дані литовських літописів 1362 року, деякі дослідники вважають, що місто одержало назву Братслав як нагадування про братську славу братів Коріатовичів, племінників князя Ольгерда, яким він передавав у спадок подільські землі. Володіти Брацлавом означало володіти краєм,ключем до панування в інших землях України та її сусідів. Ось короткий хронологічний перелік подій історичного минулого.

...1360-ті роки. Даруючи племінникам Поділля, Ольгерд наказує їм «укріпити Брацлав». Князь Вітовт відбирає подільські землі у Коріатовичів, призначає в місто свого старосту, якому наказано грошові і натуральні податі з населення зберігати у брацлавському замку.

Рік 1479-й. «Татари много зла сотворили на Подолю й коло Браславля», зруйнували замок.

1541 рік. Через побори брацлавського старости в місті вибухнуло перше велике повстання. Недаремно литовські і польські правителі часто забороняли накладати нові повинності.

1551 рік. Довготривалу осаду Брацлава влаштував кримський хан Девлет-Гірей. За описом сучасника, в місті тоді було 730 будинків, «церков грецьких 7, восьма лядська» (польська). Люди навколо замку і в селах жили мужні, вольові, непокірні.

Рік 1569-й. Місто Брацлав над Бугом з замком- цитаделлю, оточене трьома кільцями укріплень, стає центром воєводства, одержує Магдебурзьке право з судочинством рідною мовою; герб із зображенням хреста на червоному полі та голубого щита з півмісяцем.

Рік 1594-й. Северин Наливайко з повстанцями бере штурмом Брацлав.

У 1648 році повстанські загони звільняють місто від поляків і воно стає центром Брацлавського полку на чолі зі славетним полковником Данилом Нечаєм.

У 1656 році турецький мандрівник Челебі записав, що у фортеці Брацлав «три тисячі козаків, озброєних піками. Місто це на березі ріки огороджене частоколом і земляним валом. Всередині укріплення дві тисячі покритих дранкою і комишем будинків. Там і сям підіймаються церкви».

У 1650 і 1655 р.р. у Брацлаві перебував Богдан Хмельницький. З цим містом пов'язані імена інших гетьманів України — Тетері (мав місто за свою резиденцію), Дорошенка (тримав кілька місяців його в облозі), Виговського (був брацлавським воєводою), Пилипа Орлика (деякий час жив тут), а також Костянтина Острозького (мав посаду брацлавського старости), кошового отамана Запорозької Січі Івана Сірка, керівника польських повстанців Тадеуша Костюшка, Суворова, Пестеля, Тараса Шевченка, Олександра Пушкіна, Миколи Некрасова (його мати була донькою брацлавського священика), Марко Вовчок, авіаконструктора Можайського (був у місті мировим суддею), винахідника польової кухні Турчанінова, Петра І.

Отже, впродовж усієї своєї довгої і славної історії Брацлав був столицею краю на межі з Диким полем. В 1913 існував Брацлавський повіт, до якого входило кілька нинішніх районів Вінниччини.

Проте на початку 60-х років тут скасували райцентр і «селище міського типу» поступово стало занепадати...

Про день сьогоднішній

Він, звичайно, не такий величний, як уся попередня історія. Але це наш День, наші радощі, болі, сподівання.

Розкажемо про підприємство, що на високій горі над рікою, яку прапредки наші Богом називали.

То й сам Бог велів множити славу однієї з козацьких перлин неньки України. Але як це нелегко сьогодні, коли тільки й чути про велику скруту. Та, вірмо, оживе й постане у величі ще той край, де є такі козаки, як, приміром, Микола Кирилович Михайленко, директор дослідного спеціалізованого заводу, а віднедавна голова правління акціонерного товариства «Брацлав».

...Побачитись з ним було непросто. У понеділок, на який було домовлено, він на світанні раптом виїхав до Києва. У середу був на бесіді в голови облради і облдержадміністрації Мельника, у четвер відрядився до Мелітополя, а, повернувшись, одразу вирушив до Румунії... А там — до інших країн близького і далекого зарубіжжя. Такого далекого, як, приміром, Арабські Емірати чи Голландія.

І це не «прогулянки за досвідом», що стало модним для декого, а напружена робота. Михайленко — людина діла і патріот. П'ятнадцять літ тому було створено невеликий спеціалізований завод. Невеликий, але повністю підпорядкований союзному центрові, він мав обслуговувати тваринницьке виробництво. Клепати, зварювати, монтувати різне устаткування. Тільки не доїльні апарати. Усе це належало робити могутньому Курганському заводові у Російській Федерації. Значного успіху досягли на той час і в Прибалтиці.

Проте брацлавчани подумали: а чому б нам не робити те, що найбільше потрібно молочнотоварним фермам — доїльні апарати? Бо хіба клітками та намордниками для телят повинен займатись союзний центр? Той центр був би підтримкою для Брацлава, а значить, і для України.

Коли раптово великий Союз розпався, заплакали-заголосили командарми-директори: «Рятуйте! Розірвано економічні зв'язки!» Менший за рангом, директор Брацлавського заводу Микола Михайленко ні на що не скаржився. Він енергійно почав створювати ті зв'язки по горизонталі за схемою: «завод — завод».

При цьому, правда, Микола Кирилович мав настанови ще Всесоюзної науково-практичної конференції, яка відбулася у Брацлаві на початку 1991 року. Учасники з Москви і Києва, Нижнього Новгорода і Свердловська, Кургана і Гомеля, Уфи і Кишинева, Єревана і Челябінська записали тоді в резолюції таке:

«В умовах переходу до ринкових відносин вважати найбільш перспективним методом проведення робіт розширення прямих горизонтальних зв'язків між підприємствами при їх високій спеціалізації».

На той час у Брацлаві вирішили проблему, яка була не під силу Курганському гігантові: виготовляти мідні трубки діаметром 10 мм і металеві пластинки за товщиною фольги.

Як свідчать ще не архівні дані, на початку 91-го лише одна третина ферм України була обладнана доїльними установками, а потрібно їх було 90 тисяч. Щорічно парк мав поповнюватись на 10 тисяч одиниць.

— Оскільки дива не станеться, ніхто такої кількості республіці не дасть ні в цьому, ні в наступних роках, — говорив тоді у доповіді Михайленко, — то проблема механізації доїльного процесу поєднується з іншою, набагато гострішою: під загрозою саме виробництво молока.

Михайленко, як мовиться, наче у воду дивився. Ще останній сільській великомучениці пам'ятник не відлито, але армія доярок катастрофічно скорочується.

Доїльні установки «Брацлавчанка» за якістю кращі від іноземних і тому вже працюють на просторах від Іспанії до Індії. Наші ж господарства, через фінансові та деякі інші мотиви, їх та запчастини до них майже не закуповують. І ось днями нам повідомили дуже сумний факт. У одному з господарств на Брацлавщині вимушені були дорізати корову, що давала 15 літрів молока. Причина: ручне доїння, постійне недоїдання — і молоко йшло під шкіру, у кров.

Як не дивно, а випуск доїльних установок потребує великої кооперації. І в цьому Брацлав став своєрідним центром-столицею. Один з білоруських учасників конференції 91-го року, Євмен Баранович сказав тоді: «Тепер для нас, машинобудівників, центром стає не Москва і не Київ, а Брацлав». Це ж він повторив недавно у листі в місто над Бугом. До речі, створений тоді на заводі філіал Всесоюзного НДІ тепер вже сам надає розробки в інші країни.

Спинимось коротко ще на одному помітному закладі — Брацлавському сільськогосподарському технікумі. Йому виповнюється незабаром 60 років. Він підготував понад 15 тисяч спеціалістів з бухгалтерського обліку та електрифікації сільського господарства. Нині тут готують ще й менеджерів у галузі сільськогосподарського виробництва. Доброї слави заслужили в Україні колишні випускники. Серед них нині кілька кандидатів наук, господарських і державних керівників, зокрема, голова Вінницької облради і держадміністрації Микола Мельник. Серед сьогоднішніх наставників молодої зміни особливою повагою користуються директор Дмитро Рижмань, викладач англійської мови Зінаїда Тишко-Кобернік. Та й багато інших викладачів мають що передати юним.

Про майбутнє... (майже впевнено)

Як правило, воно завжди туманне. Але у брацлавчан є сподівання. Вони чують, що хоча й поволі, та все ж відбудовуються історичні міста України. Вони бачать у кімнаті, де зібрані експонати Музею козацької слави, складену в середині XVII століть французьким інженером Бопланом карту, де Брацлавське воєводство займало більшу частину площі України. Впродовж століть у світі користувались нею. Вони читають у «Історії України-Руси» Миколи Аркаса:

«Головні міста (городи) у цьому краї давніше були: Київ над Дніпром, Брацлав над Південним Бугом, Чернігів над Десною...»

І брацлавчани уже десяток років порушують питання про відновлення Брацлавського району, щоб зупинити занепад колишнього райцентру. Їх усі підтримують, але віз і досі там. Бо потрібні чималі кошти. Два роки тому виникла нова ідея: надати старовинному місту, колишній козацькій, воєводській, гетьманській столиці, статус міста обласного підпорядкування. Це дало б можливість хоч трохи допомогти його воскресінню. На місцевому рівні прийнято відповідні рішення і звернення до вищих інстанцій.

То, може, тепер віз зрушить з місця. Брацлав і брацлавчани цього заслужили. І вся Україна також. Може, ще й відродиться сухопутний шлях «із варяг у греки» через Брацлав.

Володимир СТРЕТОВИЧ,
народний депутат України від Немирівського виборчого округу № 58.
Іван ВАЛЬКО,
професор, краєзнавець.

Огляд листів

Не погань криниці

Як прості українці сприймають виступи окремих депутатів

ДЕПУТАТИ ВЕРХОВНОЇ РАДИ — люди поважні. Їх обрано для того, аби вони мали можливість з високої трибуни висловлювати все, що народу наболіло. І ми, виборці, їх розуміємо. Але є тема, якої треба торкатися обережно. Навіть депутатам. Скажімо, священик не може собі дозволити виголошувати в храмі, що «Бога немає», бо це було б ні на що не схоже. Так і народний депутат України не може виступати проти незалежності держави, в якій живе і працює. Адже не було б незалежності — не було б і цього парламенту, отже й депутата. Це однаково, що зневажати матір.

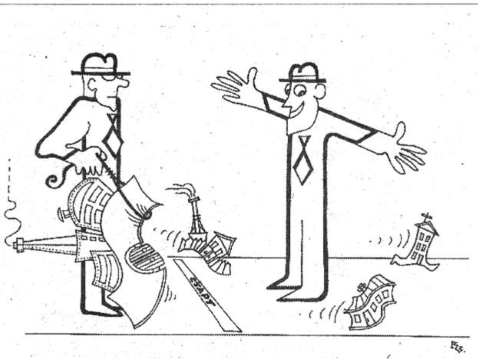
Тому дивно й сумно стає від деяких виступів у нашому парламенті. От, скажімо, 6 жовтня 1995 року з трибуни Верховної Ради народний депутат В.Моісеєнко вигукнув: «Да здравствует Советский Союз!» Дмитро Карпович Зорич, інвалід війни з Богуслава Київської області, у зв'язку з цим інцидентом звертається до В.Моісеєнка: «Навіщо ви ставали депутатом від народу, якого не любите, і в державі, яку ненавидите?»

Володимир Колодочка з Черкас згадує інший пасаж: «Конституційна комісія завершила узгодження 154 статей Конституції України і готувала її текст для обговорення на сесії, аж тут виступає депутат В.Моісеєнко і від імені групи комуністів і соціалістів декларує, що в них є альтернативний проект «Конституции Украинской Советской Социалистической Республики», чим ініціює проголошення зміни існуючого ладу в Україні».

Іван Авксентійович Григоренко, ветеран війни з Миколаєва, пише: «15 лютого, виступаючи на сесії Верховної Ради, В.Моісеєнко спробував аргументувати обговорення питання про позбавлення української мови державного статусу під прикриттям так званої «двомовності» тим, що скоротяться витрати держбюджету на вивчення української мови. Хіба це не знущання з національних почуттів нашого народу? Подібним діям депутатів потрібно покласти край».

Таких листів редакція одержує багато. Дивно, але парламент і досі не виробив правил поведінки для депутатів, які забороняли б їм поганити криницю, з якої весь український народ наснажується.

Борис СИДОРЕНКО.

ХТЗ не віддамо!

Контрольний пакет акцій ХТЗ залишиться у держави. Таке, на перший погляд, очевидне рішення проблеми права власності на найбільше підприємство сільськогосподарського машинобудування України було знайдено непростим шляхом.

Восени минулого року ХТЗ було включено до списку підприємств, чиї акції повинні продавати на фондовій біржі для поповнення витрат бюджету на ліквідацію наслідків аварії очисних споруд у Харкові. В числі заводів, від контрольного пакета акцій яких тоді відмовилася держава, опинився і ХТЗ. Колектив тракторобудівників не погодився з таким підходом. Заводчан підтримала обласна адміністрація, галузеве міністерство. Тепер знайдено розумний компроміс: за гроші буде продано лише п'яту частину акцій ХТЗ, ще частина пішла на пільгову передплату членам колективу підприємства. А головне: контрольний пакет акцій залишено в руках держави, що виключає непередбачувані «зигзаги» в долі підприємства-гіганта, **повідомляє Укрінформ.**

Вареники в ціні

84 мільярди карбованців вирučено на черговому аукціоні від продажу дев'яти об'єктів малої приватизації Чернігівської міської Ради. З неабияким зиском для бюджету міста продано магазини «Продукти», заклади громадського харчування тощо. Найбільше пристрастей розгорілося довкола кафе «Українські вареники», яке за початкової ціни 2189 мільйонів карбованців реалізовано за 26 мільярдів карбованців.

Сергій ПАВЛЕНКО.

Чернігів.

Темні ігри у світле майбутнє

Кореспондент одержав завдання вкласти свій ваучер в ефективне підприємство

З 3,5 мільйона мешканців Харківської області приватизаційні майнові сертифікати одержали не більш як два мільйони чоловік. І лише 400 тисяч з них вклали свої ваучери в конкретну справу.

Ваш покірний слуга — саме один з тих, кому ще належить вирішити непросте завдання: якою частиною загальнодержавної власності заволодіти? І чи варто взагалі це робити?

Інформації на кшталт з чого почати і куди бігти не так вже й багато. На повідомлення про приватизацію, як і на багато іншого в цьому світі, мода поступово минає. А до закінчення приватизації, якщо судити за кількістю вкладених у підприємства сертифікатів, ще дуже далеко. Але пам'ятаючи, що починати потрібно з ощадної каси, звертаюся у своє рідне Комінтернівське відділення Ощадбанку. Завідувачка відділенням Надія Вакуленко пояснила, що одержати сертифікат я можу в будь-який зручний для мене час.

І одразу ж порадила вкладати його в державне підприємство, а не передоручати сумнівним довірчим товариствам, бо обов'язково, мовляв, обдурять. На запитання, чому краще мати справу саме з державними підприємствами, Н.Вакуленко відповіла: так нам радили...

Що цікаво: у Харкові діють кілька десятків таких фірм, які навперейми агітують потенційних власників довірити свій ваучер саме їм. І нема жодної (принаймні мені не вдалося таку знайти) організації, створеної державними підприємствами, для розв'язання своїх насущних завдань. Та якщо мій ваучер уже в кишені?

Із двох з половиною тисяч підприємств, що підлягають приватизації на Харківщині, понад тисячу ще й досі не змінили форми власності. В обласному фонді держмайна його начальник Лідія Ковальова запропонувала мені на вибір список із двох десятків підприємств, які наступного місяця мають набути нового статусу. Серед них, на перший погляд, є й такі, які вже найближчим часом можуть принести прибуток. Завод пластмасової столярки, наприклад, або готель «Національ». Але стати власниками цих підприємств зможуть далеко не всі бажаючі. А що залишається іншим, запитую Лідію Ковальову.

Скажімо, Куп'янський машинобудівний завод. Це один з тих багатьох заводів, які сьогодні «лежать» і яким, напевно, самотужки за нинішньої скрути не звестися.

Для того, щоб вдихнути в заводські цехи нове життя, налагодити випуск потрібної і, головне, конкурентоспроможної продукції, необхідні серйозні інвестиції. І не тільки. А ваучер — це лише папірець, який нині нічого не вартий, але який докорінно змінює форму власності. Однак чому ж тоді нащадки тих, хто захищає свою власність, як мовиться, кістьми, сьогодні зберігають спокій і байдужість, коли цю власність роздають задарма?

Спершу частка кожного громадянина у загальному котлі держмайна становила 1 мільйон 50 тисяч карбованців. Тепер на тих підприємствах, де відбулася індексація основних фондів, вона становить 50 мільйонів. Але навіть ця сума, судячи з усього, мало кого переконує у чесності формули «розділимо все порівну», бо вона, вартість сертифіката, менша навіть від вартості одягу більшменш пристойно зодягненої людини. Важко повірити, що заводські корпуси, верстати, машини, інші механізми й устаткування коштують не більше, ніж черевики з шапкою.

Працівники ощадкас, посилаючись на власні спостереження, розповідали, що, може, половина тих, хто одержав свій ваучер, мали намір вкладати їх у конкретну справу. Інші, віддавши перевагу синиці в руках, мають іншу ціль— продати. На Центральному ринку Харкова за один ваучер дають два мільйони карбованців. У деяких посередницьких фірмах — два з половиною.

Чи зможемо всі ми стати власниками? Мабуть, що ні. Право власності передовсім передбачає право володіння, користування й розпорядження майном. Важко розраховувати на все це, передавши лише свій ваучер тому чи іншому підприємству. Очевидно, що з появою твердої національної валюти з'явиться і вторинний ринок цінних паперів. Тоді може утворитися нечисленний, але справжній клас власників, котрий уже помалу скуповує, а тоді вмить сконцентрує все рухоме й нерухоме майно України, яке ще залишиться після так званої народної приватизації.

Микола КОСИЙ.

Харків.

Ми наш, ми новий...

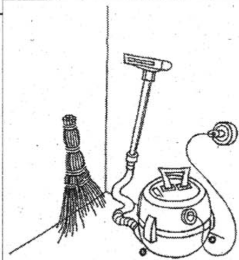
Бути чи не бути?

***Це ВОІСТИНУ** шекспірівське питання змушене розв'язувати населення України під час приватизації житлового фонду. Доки не визначено податок на нерухомість і на землю, відсутнє обов'язкове страхування, ставати повноправним господарем своєї квартири небезпечно — хтозна які будуть наслідки.*

Досі квартирна плата за державні та приватні апартаменти однакова. За словами начальника відділу приватизації НДІ «Проектреконструкція» Володимира Кукси, до реформування системи оплати праці держава зберігає дотації на утримання житла будь-якої форми власності. В Концепції державної житлової політики, прийнятій у червні 1995 року, обумовлено строки поступового перерозподілу функцій у сфері утримання житла. Серед пріоритетних напрямів реформи житлового господарства України — продовження приватизації житлового фонду, створення ринку житла та сервісних структур. Вищезгадана Концепція настійно рекомендує власникам приватизованих квартир багатоповерхових будинків об'єднуватися, щоб спільно утримувати свою приватну власність у належному вигляді — стежити за порядком і нормальним функціонуванням ліфтів, підсобних приміщень, вентиляції, системи інженерних комунікацій, за станом підвалів, дахів і т.ін.

У Києві, Одесі та Львові діють уже 25 таких об'єднань. Порівняно з Казахстаном, наприклад, де їх 400, це, звісно, небагато. Проте вітчизняні комунальники та муніципальні органи хапаються за них як за рятувальний круг. По-перше, таким чином у нашого, досі нічийного житла з'явиться господар, зміниться ставлення мешканців до своїх квартир. По-друге, частково буде розв'язано питання якості послуг і коштів на утримання будинків. Сьогодні на ремонт житлофонду надають лише 10—15% від потреби.

Досі ЖЕКи поєднували в собі функції і підрядника, і замовника. За нової системи обслуговування приватизованого житла роль підрядника виконуватимуть приватні фірми. Щодо цього у Одеси і Харкова вже є певний досвід. Одеська модель характерна тим, що інститут ЖЕКу залишається, проте він перетворюється на приватну структуру. Він бере з мешканців квартплату і плату за оренду нежилих приміщень, якщо

такі здають під найм. При цьому прибуток фірми становить 3 відсотки від зібраної суми.

Харківська модель дає змогу приватному підрядникові на конкурсній основі майже цілком замінити ЖЕК. Лише збирання квартирних платежів залишається в компетенції міськвиконкому, а прибуток фірми закладено до розрахункового тарифу і становить 12—15 відсотків.

На думку заступника голови Державного комітету з житлово-комунального господарства Віктора Чернявського, вартість послуг приватного підрядника має не вельми відрізнятися від жеківських тарифних розцінок. А з розвитком сервісного ринку в сфері утримання житлового фонду передбачено поступове зниження плати за комунальне обслуговування.

Ольга ВІТЕР.

Київ.

На що попит!

Вкладають туди, де вигідно

Дев'ять підприємств приватизують у квітні на Кіровоградщині. Всі вони — відкриті акціонерні товариства.

Це «Олександрійський завод поліграфічної техніки», «Олександріябуд», «Олександрійський завод продтоварів», знам'янський «Завод «Пуансон», кіровоградські — «Таксомоторний парк», «Завод «Металіст», «Кіровоградська станція технічного обслуговування вантажних і легкових автомобілів» та «Кіровоградгаз».

За словами заступника начальника регіонального відділення ФДМУ Людмили Астаф'євої, на сертифікаційних аукціонах найбільшим попитом користуються акції переробних, торговельних підприємств, а також агросервісу. Хоч як дивно, а в аутсайдерах залишаються будівельні та великі промислові, які або зупинилися, або ледве животіють. Але раз на раз не виходить. Вкладники знають, який у кого економічний стан, і тому прагнуть придбати акції тих, де правління ВАТ працює ефективно, зацікавлено, а підприємство високорентабельне, виплачує дивіденди. У квітні хороші шанси в поліграфістів, таксистів, продтоварників та інших.

Микола ВОЛОК.

Кіровоградська область.

Земельні аукціони — в життя!

Триває реформування управлінської мережі Чернівецького міськвиконкому. Нещодавно в її складі з'явилася нова структура — департамент містобудівного комплексу та земельних відносин.

Як підкреслив мер Чернівців Микола Федорук, це не просто чергова зміна вивіски. Міськвиконком об'єднав під одним дахом розрізнених у минулому архітекторів, дирекцію заповідної історико-архітектурної зони, фахівців з архітектурно-будівельного контролю та землевпорядників, що позбавило чернівчан зайвого ходіння по інстанціях, гаяння часу на виготовлення забудовної документації. Департамент відповідатиме також за проведення в Чернівцях регулярних земельних аукціонів. Наприкінці квітня буде виставлено на торги перші п'ять ділянок під забудову магазинів, міні-хлібопекарень, кафе та офісів для підприємницьких структур.

Василь БАБУХ.

Чернівці.

ОПАЛЬНИЙ РЕДАКТОР,
абоТяганина, гідна Книги рекордів Гіннесса

У ФЕОДОСІЇ розпочато черговий етап кампанії з метою звільнення з посади редактора міської газети «Победа» Валерія Тарасова, члена Спілки письменників України.

Історія звільнення Тарасова з посади цілком заслуговує на те, аби її занесли до Книги рекордів Гіннесса. Не вірите? Тоді скажіть, де ще ви чули таке, щоб протягом 5 років людину 19 (дев'ятнадцять!) разів виставляли за двері її робочого кабінету? Отож-то... А саме вдев'ятнадцяте, причому 19-го квітня цього року сесія Феодосійської міської Ради розглядатиме питання про опального редактора міської газети. Вже готовий проект відповідного рішення про звільнення. Вже знайдено Тарасову заміну — в очолюваному ним колективі...

Чим же так завинив перед властями редактор-журналіст з 28-річним стажем, письменник, автор багатьох прозових творів (його роман «Глибока розвідка» нещодавно вийшов з друку у видавництві «Таврія»)? Відповідь на це запитання теж претендує на занесення до Книги рекордів Гіннесса. Бо ж завинив, виявляється, тим, що очолювана Тарасовим газета підтримує діяльність Президента (України, звичайно) і своїми публікаціями сприяє розбудові держави... Ні, ніколи не збагнути іноземцям ані наших порядків, ані загадкової російсько-радянської душі.

... Депутати-комуністи, які перемогли у Феодосії на останніх виборах до міської Ради, чекали цього моменту 5 років. Не можуть вони забути і вибачити Тарасову його «зради», — виходу з лав КПРС. Ні, не за часів, коли це стало модне, а ще до незабутнього путчу 1991 року. Саме тоді, на спеціально скликаному пленумі міськкому партії, було зроблено й першу спробу звільнити Тарасова з посади. Комуністи хотіли, щоб він зрікся своїх дисидентських поглядів, зізнався у бозна-яких гріхах. А Тарасов не зізнався, не вибачився, не забрав заяви. І став він відтоді для комуністів і прихильників РДК (було таке в Криму «движение»), як-то кажуть, кісткою в горлі. Ще б пак! Адже газета «Победа» відверто стала на захист української державності, виступала проти кримського сепаратизму, шовінізму, критикувала тоді самого президента Юрія Мешкова, який неодноразово обіцяв «розібратися» з редактором і з газетою. І — як наслідок — стіни редакції розписували антиукраїнськими гаслами, у друкарні били вікна, а Тарасову погрожували фізичною розправою. І все-таки газета вистояла, а редактор, попри те, що на кожній сесії його намагалися звільнити, свого кабінету не залишив.

Та час плине. І знову до порядку денного однієї з перших сесій нового скликання було включено питання «Про затвердження редактора газети «Победа», читай — «звільнення». І намічено було ту акцію на 19-те (якесь фатальне число) січня цього року. Та на захист Тарасова стали численні громадські організації, журналісти, письменники. До звільнення справа не дійшла. Однак сесія внесла принципову зміну до чинного статуту редакції газети, усунувши трудовий колектив від розв'язання питання щодо керівника часопису. Право на призначення і звільнення редактора відтепер належить виключно міській Раді.

— Я не боюся втратити роботу, — говорить В. Тарасов. — Мене хвилює не моя доля, а доля моєї України. Я дуже хочу, щоб Україна стала сильною і квітучою державою.

Анатолій ПОЛОНСЬКИЙ.

Крим.

Спорт

До сотні – один гол

(Початок на 3-й стор.).

Зовсім розладналася гра у стрийської команди, котра в другому колі не може записати до свого активу бодай нічиєї. Не поповнили бідного багажу «Темпа-Адвіса» і їхні наступники — футболісти кам'янець-подільської «Ратуші». Навряд чи цим клубам уже вдасться піднятися вище фатальної межі, що відділяє вісімку невдах, які залишать першу лігу.

Нині команди в турнірній таблиці розташувалися так: «Ворскла» — 60 очок, «Сталь» — 55, «Буковина» — 53, «Поліграфтехніка» — 52, «Металург» — 46, «Шахтар», «Динамо2» і ФК «Львів» — по 41, «Поділля» — 39, «Хімік» (Св), «Хімік» (Ж) і «Нафтохімік» — по 37, «Нафтовик» — 36, «Кристал» і «Закарпаття» — по 32, СК «Одеса» — 30, «Верес» — 29, «Явір» і «Металіст» — по 28, «Дніпро» і «Ратуша» — по 17, «Скала» — 5.

Матчі 28-го туру відбудуться 19 квітня.

Ярослав СЕРГІЄНКО.

На аренах країни та світу

Футбол. Кубок УЄФА. 1/2 фіналу, матчі-відповіді. «Барселона» (Іспанія) — «Баварія» (Німеччина, Мюнхен) — 1:2 (перший матч — 2:2), «Бордо» (Франція) — «Славія» (Чехія, Прага) — 1:0 (перший матч — 1:0).

Отже, у фіналі цього турніру зустрінуться «Баварія» і «Бордо».

Першість країни. Друга ліга. 26-й тур. Група А. Галичина (Дрогобич) — Оболонь (Київ) — 1:0, Карпати (Мукачеве) — Автомобіліст (Суми) — 2:0, Чорноморець-2 (Одеса) — Калуш (Калуш) — 0:3, Олімпія (Південноукраїнськ) — Хутровик (Тисмениця) — 2:0, Нива (Миронівка) — Керамік (Баранівка) — 2:0, Гарай (Жовква) — Система-Борекс (Бородянка) — 0:0, Десна (Чернігів) — Газівник (Комарне) —2:0, Схід (Славутич) — Авангард (Жидачів) — 4:0. **Група Б.** Оскол (Куп'янськ) —Дружба (Бердянськ) -0:0, Шахтар (Стаханов) — Металург (Маріуполь) — 2:4, Торпедо (Мелітополь) — Титан (Армянськ) — 1:1, Дністровець (Білгород-Дністровський) — Авангард-Індустрія (Ровеньки) — 0:0, Шахтар-2 (Донецьк) — Металург (Новомосковськ) — 0:1.

Баскетбол. Позавчора в турнірі чоловічих команд вищої ліги, які виборюють місця з першого по шосте, відбулося два ключових поєдинки. У вщерть заповненому донецькому Палаці спорту «Дружба» місцевий «Шахтар», який перебуває на другій позиції, переміг чемпіона країни і лідера змагань київський колектив «Будівельник-Хорда» — 89:82. Тепер багато що може вирішитися під час поєдинку в наступну неділю між «Будівельником-Хордою» та «Київ-Баскетом», у разі перемоги баскетбівців може стати реальністю «плейоф» за чемпіонський титул між «Будівельником-Хордою» і «Шахтарем». Донеччани, як бачимо, вже навчилися перемагати чемпіона, вигравши в нього два матчі поспіль. А от «Баскет» у п'ятнадцяти попередніх двобоях не міг здолати земляків. Можливо, цього разу жовто-чорні порушать традицію. І тоді прихильники баскетболу отримають чудовий подарунок у вигляді суперсерії за «золото».

А «Київ-Баскет» позавчора грав в Одесі проти «БІПАМоди» і без особливих зусиль добився успіху — 131:123.

Єва та її ляльки

БІЛЬШ як тридцять років Єва Єрохіна живе в Луцьку. І стільки ж колекціонує ляльки світу в народних костюмах. У її колекції більш як 500 ляльок з півсотні країн.

Все своє довге життя Єва Ібрагимівна працювала з дітьми. Якось возила їх на екскурсію до Естонії, де вони подарували їй ляльку Лінду. А потім принесли ще одну — на день народження: «Щоб Лінда не почувала себе самотньою». З того все й почалося.

— Коли була маленька, мама часто шила ляльки. Вона українка, а тато — черкес. Жили батьки в Армавірі. Мамині ляльки були в українських костюмах. Тепер сама роблю такі.

В її колекції — ляльки з Росії, Болгарії, Чилі, Англії, Італії, Китаю, Японії, Конго, Перу, Мексики, Непалу, Канарських островів, Кенії... Вони вражають багатством народних строїв. На виставках (а їх було у Луцьку більш як тридцять) вона веде кваліфіковану розмову про звичаї та обряди народів світу. І можна тільки подивуватися невтомності цієї жінки, котра у свої 84 на скромну пенсію влаштовує персональні виставки, на яких завжди багато дітей. Остання була в костьолі Святих Петра і Павла у Луцьку. Чому саме тут?

— За оренду приміщення не треба платити, — пояснила Єва Ібрагимівна. — Костьол не опалюють, то вибачайте, що так закуталась. На моє прохання, щоб дали яку кімнатку для постійної виставки, ніхто не зважає. Літа в мене, самі знаєте... А дуже хочеться, щоб у Луцьку чи в Києві був клуб незвичайних колекціонерів. Варто подумати і про музей українських ляльок. Це так цікаво...

Богдан БЕРЕКЕТА.

Волинська область.

На знімку: Є. Єрохіна.

Фото Миколи ЗІНЧУКА.

Чорнобиль

Віртуальна реальність наслідків аварії

За результатами опитування 1200 чоловік службою «СОЦІС-Геллап»

26 квітня 1986 року залишилося в пам'яті більшості громадян України. Хоча досить значний відсоток (41) не пам'ятає, що тоді сталося. Можна припустити, що Чорнобиль поступово відходить у минуле. З іншого боку, це можна пояснити й так: пересічний громадянин України зустрічається щодня з такою кількістю проблем та бід, що втрачає їм лік, і коли небезпека не загрожує безпосередньо йому або близьким, то вона й не затримується в свідомості.

Проте 61 відсоток опитаних дуже занепокоєні наслідками, ще 33 відсотки виявили середній ступінь стурбованості. Тих, кого ця проблема не хвилює, незначна кількість. Більшість громадян (67 відсотків) переймаються насамперед впливом на загальну екологічну ситуацію в Україні. Занепокоєних дією наслідків на власне здоров'я та здоров'я рідних значно менше — 25 відсотків. Можливо, через те, що більшості (65 відсотків) наслідки аварії на ЧАЕС не торкнулися безпосередньо. Хоча зіткнулися з ними 35 відсотків.

Найпоширеніші серед названих респондентами симптомів — загальне погіршення самопочуття, захворювання щитовидної залози та головні болі. Але кожен четвертий не зміг відповісти, які саме зміни відбулися в стані його здоров'я після квітневих подій десятирічної давності. Одне з двох: або симптоми ще не виявилися, або респонденти, відповідаючи, керувалися не станом власного здоров'я, а загальноприйнятою думкою. Або ж наш громадянин не привчений надто зважати на тонкощі самопочуття.

Серед тих 35 відсотків опитаних, які відчувають наслідки аварії, 18 брали участь у її ліквідації. Це досить високий відсоток, надто коли врахувати той сумний факт, що значна частина ліквідаторів або загинула одразу, або померла протягом останніх десяти років.

Книжки наступного тижня

Якір чистий!

Видавництво «Либідь» щойно випустило кілька практичних посібників з опанування мовою. Оскільки рівень мовної вправності стає дедалі вагомішим чинником здобуття престижної праці, ці книжки мають жвавий попит. Зокрема, самонавчитель «Изучаем украинский язык» (И. Выхованец, Е. Карпиловская, Н. Клименко) — це вже друге видання. Так само перевиданням вийшла «Мова ділових паперів» (Л. Паламар, Г. Кацавець). Третя новинка від «Либіді» «Українсько-французький розмовник» (Л. Тимошенко, В. Кирненко), котрий подає найуживаніші розмовні моделі та три десятки типових тематичних діалогів.

А у військовому видавництві «Варта» нарешті випущено «Російсько-український словник для військовиків», над яким укладачі — А. Бурячок, М. Демський та Б. Якимович - працювали понад п'ять років. Тут подано 32 тисячі слів та словосполук, об'єднаних у дві частини: «Терміни» та «Команди». Остання зафіксована у книзі команда — «Якір чистий!» — звучить, ніби побажання словникові популярності. А вона, з огляду на унікальність такого видання, напевне, буде багато ширша за перший 10-тисячний наклад.

Кость АНТОНІВ.
МІАУ-культ — спеціально для «ГУ».

З телетайпа

• *Суми*

Чотирнадцять ікон Нестерова

Сумська єпархія передала на реставрацію та зберігання до обласного художнього музею ікону «Воскресіння», що належить пензлю великого російського художника Михайла Нестерова. Знаменитий майстер поетичних релігійних образів створив для сумського кафедрального Спасо-Преображенського собору чотирнадцять ікон. Їх у минулому столітті замовляли вітчизняні цукрозаводчики меценати Іван і Павло Харитоненки та Дмитро Суханов.

• *Коломия*

Є свій водяний знак!

На Коломийській паперовій фабриці освоєно випуск паперу з водяними знаками. Звісно, призначений він для друкування не мемуарів, а продукції дещо офіційнішого гатунку. Перші сто тонн вже відправлено на один з поліграфічних комбінатів Києва. Досі Україна такий папір не виробляла.

Зростають у гніздечку соколята

А цей процес потребує чималих фінансових затрат

Маємо троє дітей. Написала заяву на догляд за ними до 16 років. До чоловікової зарплати додають ще город і корову — й «дитячих» не платять. Кому належать «дитячі» і як їх отримати?

Світлана Бабій.

Хрещенівка Нововоронцовського району Херсонської області.

Запитували — відповідаємо

Як повідомив перший заступник міністра соціального захисту населення Борис Алейник, ці питання регулює Закон «Про державну допомогу сім'ям з дітьми». Матері чи батьку, які доглядають троє та більше дітей віком від трьох до шістнадцяти років, належать виплати, коли середньомісячний сукупний доход на кожного члена сім'ї за попередній квартал не перевищує триразового розміру мінімальної зарплати. За четвертий квартал минулого року це 2 млн. 700 тисяч карбованців. З 1.01.1996 року постановою Кабінету міністрів розмір щомісячних грошових виплат збільшено і він становить 810 тисяч — для працюючих і 950 тисяч — для непрацюючих батьків (троє дітей віком від трьох до шістнадцяти) та, відповідно, 1 млн. 620 тисяч і 1 млн. 890 тисяч (четверо і більше дітей).

Жінкам, у тому числі й багатодітним, незалежно від того, працюють вони чи ні, призначають щомісячну допомогу з догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку: 1 млн. 500 тисяч — для працюючих і 470 — тисяч для непрацюючих.

Малозабезпеченим багатодітним сім'ям, що виховують дітей до 16 років (учні — до 18), на кожну дитину призначають допомогу з урахуванням середньомісячного сукупного доходу на кожного члена родини. Її розмір збільшено до 600 тисяч карбованців.

У сукупному доході враховують: зарплату, інші систематичні виплати, допомогу (крім одноразової), доходи від підприємництва, особистого селянського (фермерського) господарства — присадибної ділянки, земельного наділу, ділянки, наданої працівникові сільгосппідприємства під город, а також прибутки від худоби.

Допомогу на дітей віком до 16 років виплачують за місцем роботи матері, а коли вона не працює — то батька. В разі, коли не працюють обоє, — в органах соцзахисту. Та сама схема допомоги під час догляду за дитиною до трьох років.

Крім того, місцеві органи державної влади, трудові колективи чи громадські об'єднання можуть запроваджувати додаткові види доплат за рахунок місцевих бюджетів та власних коштів — як грошима, так і в натуральній формі. Це річ бажана, але не обов'язкова.

Колектив поліклініки № 1 лікувально-оздоровчого об'єднання при Кабінеті міністрів України висловлює глибоке співчуття заступникові головного лікаря МІЩЕНКО Людмилі Петрівні з приводу трагічної смерті

сина Сергія.

Колектив поліклініки № 1 лікувально-оздоровчого об'єднання при Кабінеті міністрів України сумує з приводу тяжкої втрати — смерті дільничного лікаря-терапевта

КОВАЛЕНКО Валентини Миколаївни

— та висловлює глибоке співчуття рідним та близьким покійної.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада України. Видавець — Президія Верховної Ради України. 252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5. Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.
Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), В. ЖЕЖЕРА, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44, телефакс — 449-85-62.
♦ Рукописи не повертаємо.
♦ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

♦ За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
♦ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
♦ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Тираж 339474.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 Зам. 0311072.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КП № 1 від 18.09.1990 р.